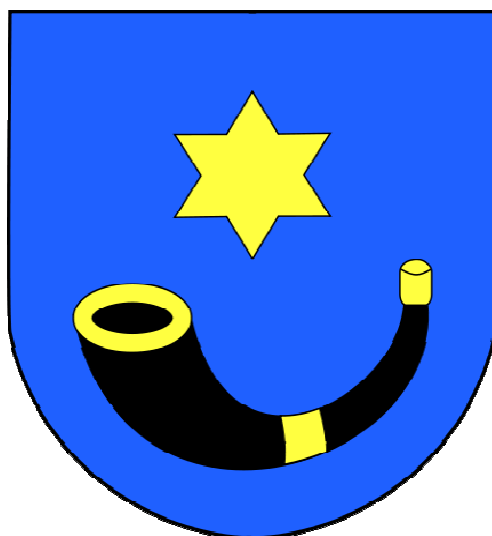

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO
ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZETRZENNEGO
OBRĘBÓW BRZEZÓWKA , POGWIZDÓW
W GMINIE HAŻLACH

ZESPÓŁ AUTORSKI

REGIOPLAN

Regioplan sp. z o.o.
ul. Wolbromska 7
53-148 Wrocław
Tel/fax: (071) 33 80 253
www.regioplan.pl
e-mail: regioplan@regioplan.pl

Opracowanie
mgr inż. Katarzyna Solska

SPIS TREŚCI

ZESPÓŁ AUTORSKI	1
1. WSTĘP	3
1.1. Podstawy formalno – prawne opracowania prognozy	3
1.2. Cel i zakres prognozy.....	3
1.3. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy	4
1.4. Wykorzystane materiały.....	4
2. USTALENIA STUDIUM RAZ JEGO POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI	5
2.1. Obszar opracowania.....	5
2.1.1 Położenie administracyjne.....	5
2.1.2 Położenie geograficzne	5
2.2. Zawartość i główne cele projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	5
2.3. Powiązania projektu studium z innymi dokumentami.....	7
3. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	8
3.1. Uwarunkowania fizjograficzne.....	8
3.2. Analiza i ocena stanu środowiska przyrodniczego	14
3.3. Potencjalne zmiany w środowisku w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.....	19
4. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARZACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	20
5. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	20
6. PRAWNE FORMY OCHRONY PRZYRODY.....	22
6.1 Pozostałe elementy środowiska podlegające ochronie.....	22
6.2 Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	23
6.3 Obszary proponowane do objęcia ochroną.....	24
6.4 Zagrożenia obszarów o dużych walorach przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000	24
7. ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	25
8. POTENCJALNY WPŁYW REALIZACJI USTALEŃ UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA ŚRODOWISKO.....	26
8.1 Różnorodność biologiczna.....	26
8.2 Rośliny i zwierzęta.....	27
8.3 Wody powierzchniowe i podziemne.....	28
8.4 Krajobraz.....	30
8.5 Jakość powietrza, klimat akustyczny.....	30
8.6 Powierzchnia ziemi, gleby.....	31
8.7 Zabytki, krajobraz kulturowy	32
8.8 Obszary chronione, w tym obszary Natura 2000	32
8.9 Oddziaływanie ustaleń studium na zdrowie i warunki życia ludzi.....	32
8. 10 Oddziaływanie ustaleń studium na otoczenie	33
9. PROGNOZA ZMIAN ŚRODOWISKA W WYNIKU REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM - PODSUMOWANIE.....	33
10. CHARAKTERYSTYKA ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	36
11. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE STUDIUM	37
12. METODY ANALIZY REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA	37
13. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO.....	38
14. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	38

1. WSTĘP

1.1. Podstawy formalno – prawne opracowania prognozy

Organ opracowujący projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest zobowiązany do sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko zgodnie z art. 46 i art. 51 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* ((Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.). Podstawę formalną opracowania stanowi natomiast uchwała Rady Gminy Hażlach Nr II/10/2012 z dnia 29 lutego 2012 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Hażlach.

Do najważniejszych aktów prawnych wykorzystanych podczas sporządzania prognozy należą:

- Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo górnicze i geologiczne* (Dz. U. Nr 62, poz. 627);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (Dz. U. 2004 nr 121 poz. 12660);
- Ustawa z dnia 27.04.2001 r. *O odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2012 poz. 647);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. Nr 162, poz. 1568);
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne* (Dz. U. 2012 nr 0 poz. 145);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.);
- Ustawa *o lasach* z dnia 28 września 1991 r. (Dz. U. 2011 nr 12 poz. 59);
- Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 marca 2008 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. Nr 52 z 2008r. poz. 310);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2012, poz. 1109);
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin* (Dz. U. z dnia 20 stycznia 2012 r.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. *w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt* (Dz. U. Nr 237, poz. 1419);

1.2. Cel i zakres prognozy

Niniejsze opracowanie stanowi prognozę oddziaływania na środowisko zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego obrębów Brzezówka i Pogwizdów, zlokalizowanych w Gminie Hażlach. Podstawowym celem prognozy jest ustalenie, czy zapisy projektu planu nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego. Ważne jest, by względy ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju były rozważane na równi z innymi celami i interesami (gospodarczymi i społecznymi). Prognoza ma również ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz ocenić, czy przyjęte rozwiązania ochronne w dostateczny sposób zabezpieczają przed powstawaniem konfliktów i zagrożeń w środowisku.

Zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko został uzgodniony na podstawie art. 53 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.)* z właściwymi organami o których mowa w art. 57 i 58 ww. ustawy.

1.3. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy

Prognozę opracowano na podstawie analizy projektu planu, założeń ochrony środowiska, informacji o projektowanych inwestycjach oraz materiałów archiwalnych dotyczących charakterystyki i stanu środowiska przyrodniczego. Rozpoznanie aktualnego stanu środowiska i jego zagrożeń wynikających z realizacji miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uzupełniono na podstawie wizji terenowej.

W prognozie oceniono możliwy wpływ na środowisko przyrodnicze skutków realizacji zapisów projektu planu dla poszczególnych jednostek urbanistycznych i wydzielono te jednostki, na których mogą wystąpić istotne oddziaływania. Ustalono charakter tych oddziaływań na poszczególne składniki środowiska uwzględniając intensywność powodowanych przez nie przekształceń, czas ich trwania oraz ich zasięg przestrzenny. Zasadniczą część prognozy wykonano w ujęciu tabelarycznym, co pozwala przedstawić oddziaływanie przewidywanego sposobu zagospodarowania wybranych jednostek urbanistycznych na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego.

Opracowanie zostało sporządzone w oparciu o:

- *Metody opisowe* - charakterystyki i oceny istniejącego stanu poszczególnych elementów środowiska oraz analizy jakościowe oparto na danych na danych uzyskanych z Urzędu Gminy, a także wojewódzkiego monitoringu środowiska prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, a także opracowań i publikacji sporządzonych przez tą jednostkę.
- *Metoda wartościowania* skutków przewidywanych zmian w środowisku, podczas realizacji ustaleń planu i wpływu ustaleń projektu planu na komponenty środowiska.

1.4. Wykorzystane materiały

Do podstawowych materiałów źródłowych wykorzystanych przy sporządzaniu prognozy należą:

Opracowania strategiczne, raporty, inne opracowania:

- „Działania resortu środowiska w zakresie systemu osłony przeciwosuwiskowej w Polsce”, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2010;
- „Klimat Polski” Alojzy Woś Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999;
- „Korytarze ekologiczne w województwie śląskim – koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Etap I”, J.B.Parusel, K.Skowrońska, A.Wower), Katowice 2007;
- „Stan środowiska w województwie śląskim w 2010 roku”, WIOŚ Katowice 2011;
- Geografia Polski .Mezoregiony fizyczno-geograficzne. PWN W-wa J. Kondracki 1994;
- Mapa turystyczna - Powiat cieszyński –, Wydawnictwo Witański, 2008;
- Ocena planów i przedsięwzięć znacząco oddziałujących na obszary Natura 2000 (wytyczne metodyczne dot. przepisów Artykułu 6(3) i (4) Dyrektywy Siedliskowej 92/43/EWG, WWF Polska 2005;
- Opracowanie Ekofizjograficzne dla gminy Hażlach, mgr inż. arch. Edward Kryjak, Hażlach 2010;
- Plan gminy Hażlach, Art.-Foto-Design-Studio, 2005;
- Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Hażlach, EKO – LAND consulting, Bielsko-Biała, Lipiec 2004;
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Hażlach na lata 2004-2006, Rada Gminy Hażlach, Lipiec 2004;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, Katowice, Marszałek Województwa Śląskiego, Katowice 2004;
- Prognoza oddziaływania na środowisko projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Hażlach, sołectwo Zamarski, INTEREKO, Hażlach 2001;

- Program Ochrony Środowiska Gminy Hażlach, EKO – LAND consulting, Bielsko-Biała, Lipiec 2004;
- Standardowy formularz danych Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków :Dolina Górnej Wisły” PLB240001, GDOŚ 2008;
- Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030”, Katowice 2012,
- Strategia rozwoju województwa śląskiego na lata 2000 – 2015, Katowice 2000;
- Strona internetowa_www.przyroda.katowice.pl;
- Strona internetowa Gminy Hażlach – www.ug.hazlach.pl;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Studio Bau, Hażlach 2010;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Hażlach, Studio BAU , Hażlach 2010;
- Waloryzacja przyrodnicza obszaru natura 2000 "Dolina Górnej Wisły", Bytom, Katowice 2006.

2. USTALENIA STUDIUM RAZ JEGO POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

2.1. Obszar opracowania

2.1.1 Położenie administracyjne

Obszar opracowania – obręby Brzezówka i Pogwizdów lokalizowane są w zachodniej części gminy Hażlach. Gmina Hażlach położona jest w południowej części województwa śląskiego w powiecie cieszyńskim. Gmina na przeważającym obszarze ma charakter rolniczy z rozproszoną zabudową zagrodową i mieszkalną oraz zwartymi osiedlami mieszkaniowymi zlokalizowanymi głównie wzdłuż utwardzonych dróg na terenie całej gminy. Od południa graniczy z gminą Cieszyn, od wschodu z gminą Dębowiec. Po stronie północnej graniczy z gminami Strumień i Zebrzydowice. Zachodnią granicą gminy jest granica państwowa na rzece Olzie.

2.1.2 Położenie geograficzne

Zgodnie z regionalizacją fizycznogeograficzną J. Kondrackiego (2002) obszar opracowania zlokalizowany jest w następujących jednostkach geograficznych:

- prowincja – Karpaty Zachodnie (513/517)
- podprowincja –Zewnętrzne Karpaty Zachodnie (513)
- makroregion – Pogórze Zachodniobeskidzkie (513.3)
- mezoregion – Pogórze Śląskie (513.32) .

2.2. Zawartość i główne cele projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Celem opracowania zmiany studium dla wsi Brzezówka i Pogwizdów było sporządzenie dokumentu zawierającego uaktualnione dane na temat uwarunkowań i kierunków rozwoju poszczególnych funkcji obszaru objętego zmianą studium gminy Hażlach zgodnie z załącznikiem graficznym do uchwały Nr II/10/2012 Rady Gminy Hażlach z dnia 29 lutego 2012 r.

Zmiana studium dla terenów w granicach wsi Brzezówka i Pogwizdów uwzględnia potrzeby przyszłego zainwestowania i rozwoju przestrzenno-gospodarczego wskazanych sołectw. Do sporządzenia opracowania przystąpiono na podstawie licznych wniosków mieszkańców, które dotyczyły powiększenia ilości terenów przeznaczonych pod zainwestowanie. Zmiana studium uwzględnia obowiązujące miejscowe plany

zagospodarowania przestrzennego wsi Brzezówka (Uchwała nr XII/105/03 Rady Gminy Hażlach z dnia 26 listopada 2003 roku) oraz wsi Pogwizdów (Uchwała nr XIII/114/03 Rady Gminy Hażlach z dnia 29 grudnia 2003 roku). Uwzględniono również zmieniające się uwarunkowania prawne oraz wnioski organów i instytucji uprawnionych do opiniowania i uzgadniania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj.: Dz. U. z 2012 r. poz 647) oraz przepisów odrębnych.

Istniejąca struktura funkcjonalno-przestrzenna obszaru obrębów Brzezówka i Pogwizdów opiera się głównie na funkcji rolniczej i mieszkaniowej (Brzezówka) oraz funkcji mieszkaniowej i przemysłowej (Pogwizdów). Postuluje się dalszy rozwój obszaru w oparciu o funkcję rolniczą, mieszkaniową, przemysłową oraz funkcje związane ze sportem, rekreacją i turystyką.

Wprowadzone przeznaczenia terenu umożliwiają wykorzystanie w pełni możliwości tego obszaru oraz mogą zachęcić do inwestowania w tej części gminy.

Kierunki zmian w strukturze zachowują rolniczy charakter obszaru obrębu Brzezówka i rozwijają głównie tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną (Brzezówka i Pogwizdów) oraz obszary produkcyjne i obszary sportowo-rekreacyjne (Pogwizdów). Nowe tereny oraz wprowadzone zmiany zostały wprowadzone w oparciu o złożone przez mieszkańców wnioski.

Charakterystyka kierunków zagospodarowania wyróżnionych w projekcie studium została przedstawiona w poniższej tabeli:

Tabela 1. Charakterystyka funkcji jednostek urbanistycznych i elementów obsługi komunikacyjnej wydzielonych w projekcie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Symbol wg rysunku studium	Przeznaczenie terenu
M	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
MM	Tereny zabudowy mieszkaniowej, w tym zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej
U	Tereny zabudowy usługowej
U,P	Tereny zabudowy usługowej. Tereny produkcji
UKS	Tereny obiektów sakralnych
UO,US	Tereny usług oświaty, tereny sportu i rekreacji
US	Tereny usług sportu i rekreacji
US,UT	Tereny sportu i rekreacji, tereny usług turystyki
ZE	Tereny zielone (tereny korytarzy ekologicznych)
ZL	Tereny lasów
WS	Wody powierzchniowe, śródlądowe
R	Tereny rolne
RU	Tereny obsługi i produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych
ZC	Teren cmentarza
P	Tereny działalności przemysłowej i produkcyjnej
NO	Tereny oczyszczalni ścieków

Ponadto ustalenia studium wyznaczają :

- Tereny dróg,
- Tereny wymagające wyłączenia z produkcji rolniczej w ramach sporządzania planów miejscowych,
- Tereny tras rowerowych,
- Granice udokumentowanych osuwisk,
- Granice terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych,
- Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków,
- Granice złoża „Morcinek I”,
- Granice złoża „Kaczyce I”,
- Granica obszaru i terenu górniczego

W studium uwzględniono wszystkie elementy zagospodarowania przestrzennego obszaru, opracowane w następujących działach: rolnictwo, leśnictwo, przemysł, turystyka i rekreacja, mieszkalnictwo, usługi, infrastruktura techniczna i komunikacja. Zwrócono uwagę także na zagadnienia dotyczące ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz ustalono generalne zasady zagospodarowania przestrzennego i układu funkcjonalnego.

Podstawowe problemy, które poruszono w studium:

- stworzenie możliwości terenowych dla rozwoju funkcji mieszkaniowej, produkcyjnej oraz terenów sportowo-rekreacyjnych zgodnie z aktualnym i przyszłym zapotrzebowaniem gminy;
- zapewnienie warunków do rozwoju usług, głównie sportu i rekreacji;
- określenie kierunków działań zmierzających do poprawy jakości środowiska we wszystkich jego elementach;
- podporządkowanie rozwoju funkcjonalnego i przestrzennego obszaru wymogom ochrony środowiska przyrodniczego;
- modernizacja i rozwój układu komunikacyjnego;
- zapewnienie możliwości zabezpieczenia przeciwpowodziowego terenu;
- uregulowanie gospodarki wodno – ściekowej;
- rozwiązywanie problemu gospodarki odpadami.

2.3. Powiązania projektu studium z innymi dokumentami

Projekt studium uwzględnia szereg dokumentów planistyczno - strategicznych o charakterze planów, studiów, strategii i programów, zarówno na szczeblu wojewódzkim, jak i powiatowym i gminnym, obejmujących zasięgiem swojego opracowania teren gminy Hażlach . Określając powiązania projektu studium z pozostałymi dokumentami i opracowaniami uwzględniono najważniejsze z nich pod względem ochrony przyrody, środowiska w kontekście planowania przestrzennego. Przedmiotowy projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest zgodny z uwarunkowaniami ekofizjograficznymi określonymi w opracowaniu ekofizjograficznym, przez to wypełnia również określone w ponadlokalnych planach i programach kierunki rozwoju na szczeblu powiatowym, wojewódzkim i krajowym. Ponadto ustalenia studium uwzględniają wytyczne określone w opracowaniu „Korytarze ekologiczne w województwie śląskim – koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Etap I”, ustalając w projekcie planu zachowanie i ochronę korytarzy ekologicznych.

Kolejnym, istotnym dokumentem jest uchwalona przez Zarząd Województwa Śląskiego uchwałą Nr 3277/206/IV/2012 z dnia 22 listopada 2012 „**Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030**”. Dokument ten zawiera wytyczne dla realizacji polityki rozwoju w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju, w poczuciu dbałości o jakość życia i dążąc do zapewnienia możliwości rozwoju dla kolejnych pokoleń. Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030 wynika bezpośrednio ze Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” i stanowi jej specjalistyczne rozwinięcie w dziedzinie ochrony przyrody i krajobrazu. Niniejszy dokument jest zgodny z zapisami Strategii Rozwoju Kraju 2020, która wskazuje, że zachowanie zasobów przyrodniczych w stanie niepogorszonym, a docelowo zwiększenie ich trwałości i jakości, nie może być traktowane jako bariera w rozwoju kraju. Jest to warunek konieczny dla dalszej poprawy jakości życia i realizacji prawa dostępu człowieka do środowiska w dobrym stanie.

Opracowanie to formułuje cel strategiczny: **„Zachowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności w dobrym stanie oraz umożliwiającym korzystanie z ich zasobów obecnym i przyszłym pokoleniom”**. Zachowanie, ochrona i poprawa jakości środowiska, w tym ochrona przyrody i jej zasobów, jest istotnym celem stanowiącym element realizacji ogólnego interesu Wspólnoty Europejskiej wyrażonego w art. 130r Traktatu o Unii Europejskiej oraz w odnowionej strategii UE dotyczącej trwałego rozwoju (Strategia Goeteborska) i w rezolucji Parlamentu Europejskiego w sprawie dzikiej przyrody w Europie. Dokument ten wskazuje kierunki działań służące realizacji sformułowanych celów, m.in. wskazuje na potrzebę uwzględniania w planach miejscowych obszarów objętych ochroną i innych cennych przyrodniczo siedlisk i gatunków, a także proponowanie ustanowienia nowych form ochrony przyrody. Projekt studium spełnia fundamentalne cele Strategii, uwzględniając w planie obszary cenne przyrodniczo i regulując zapisy w kontekście zachowania zasobów przyrody i środowiska, gwarantujące właściwą ochronę i precyzujące ograniczenia w ich zagospodarowaniu.

3. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

3.1. Uwarunkowania fizjograficzne

Szczegółowa charakterystyka środowiska przyrodniczego na potrzeby studium została przedstawiona w opracowaniu ekofizjograficznym dla gminy Hażlach. Poniżej zostaną omówione jedynie najważniejsze elementy mogące mieć znaczenie dla oceny oddziaływania na środowisko ustaleń studium..

Klimat

Zgodnie z podziałem obszaru Polski wg R. Gumińskiego przedmiotowy teren pod względem rolniczo — klimatycznym należy do Dzielnicy Podkarpackiej w której :

- średnia roczna temperatura 7,5° C,
- średni czas trwania okresu wegetacyjnego to 215 dni,
- średnia liczba dni z przymrozkami wynosi od 100 do 150;
- średnia liczba dni mroźnych 32 dni;
- średni przeciętny czas zalegania pokrywy śnieżnej 80-90 dni;
- średnioroczne sumy opadów w latach 1960—1990, w rejonie gminy Hażlach, wynosiły 932mm.

Wilgotność względna wynosi - około 80%, przeważają w tym obszarze wiatry zachodnie:

Róża wiatrów w rejonie Cieszyna

N — 3,3 %
NNE — 3,8%
ENE — 6,4 %
E — 7,2%
ESE — 11,5 %
SSE — 7,6%
S — 5,1 %
SSW — 12,5%
WSW — 13,3%
W — 16,0%
WNW — 8,1 %
NNW — 5,1 %

Według opracowania „Klimat Polski” Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999r., w obszarze obejmującym gminę Hażlach, występują duże ilości dni z bardzo ciepłą pogodą i opadami deszczu w ciągu średnio 34 dni w roku zaś pogoda umiarkowanie ciepła zachmurzeniem i opadami miejscowymi – około 50 dni. Na analizowanym obszarze występują także trudne warunki klimatyczne :

- stosunkowo częste silne wiatry południowo- zachodnie i południowe, zwłaszcza w okresie wczesnowiosennym i jesiennym,
- wiatry o charakterze huraganowym,
- krótkotrwałe obfite opady deszczu przyczyniające się do erozji gleb,
- bardzo opóźnione przymrozki wiosenne.

Warunki hydrograficzne

Gminę przecina dział wodny I rzędu oddzielający dorzecza Odry i Wisły. Do dorzecza Wisły odprowadzają wody z północnego wschodu i wschodu bezimienne cieki dorzecza Knajki, lewobrzeżnego dopływu Wisły. Przez obszar opracowania, e zachodniej części przepływa rzeka Olza. Charakterystyka hydrologiczna przeprowadzona w oparciu o postereunek wodowskazowy w Cieszynie na Olzie wykazuje maksymalne odpływy miesięczne w marcu (wiosenne roztopy), a minimalne jesienią w październiku.

Fragment wsi Pogwizdów znajduje się w strefie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wodami o prawdopodobieństwie przewyższenia $p=1\%$ od rzeki Olzy. W strefie tej ustala się zakaz zabudowy.

Wody podziemne

Obszar gminy Hażlach zgodnie z klasyfikacją występowania podziemnych wód słodkich wg A. S. Kleczkowskiego należy do prowincji hydrogeologicznej górsko wyżynnej – Masyw Karpacki część zewnętrzna. „Mapa warunków występowania, użytkowania, zagrożenia i ochrony zwykłych wód podziemnych Górnośląskiego Zagłębia Węglowego i jego obrzeżenia” Skala 1: 100 000. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1997, nie wskazuje na terenie gminy poziomów wodonośnych zakwalifikowanych do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych ani też do tzw. Użytkowego Poziomu Wód Podziemnych. Najbliżej położonym obszarowi gminy jest zbiornik nr 347. Słodkie wody podziemne występują w aluwiach dennych dolin a także w glinach zwiertelinowych. Najliczniej źródła wód podziemnych występują jednak w rejonie warstw godulskich w piaskowcach i wapieniach. Na obszarze całej Gminy Hażlach występuje poziom w obrębie utworów czwartorzędowych.

Budowa geologiczna

W podłożu dominują utwory kredowe w postaci łupków cieszyńskich dolnych z wkładkami cieszyńców, łupków i piaskowców oraz wapieni cieszyńskich. Występują także utwory czwartorzędowe w postaci lessów, glin oraz piasków i żwirów akumulacji rzeczno - lodowcowej. Doliny rzeczne wypełniają mady, piaski i żwiry rzeczne. Na terenie gminy Hażlach znajdują się obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych (osuwiska) oraz obszary naturalnych zagrożeń geologicznych (obszary, na terenie których można spodziewać się rozwoju procesów osuwiskowych w przyszłości. Na rysunku studium zaznaczono obszary osuwisk i tereny zagrożone powierzchniowymi ruchami masowymi na podstawie materiałów opracowanych przez Państwowy Instytut Geologiczny na zlecenie Ministra Środowiska w ramach zadania - System osłony przeciwosuwiskowej SOPO – Etap II – Kartowanie i wykonywanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi na obszarze Karpat Polskich oraz monitorowanie wybranych osuwisk w Karpatach.

Rzeźba terenu

Na obszarze Pogórza Śląskiego rzeźba przechodzi w wyżynno - pagórkowatą. Cechą charakterystyczną są szerokie i płaskie garby porożcinane gęstą siecią dolin o dużych wysokościach względnych. Zachodnią część stanowi równina dawnej doliny Olzy z wykształconym systemem teras. W dolinie Piotrówki i jej większych dopływów ciągną się łańcuchy sztucznie obwałowanych stawów rybnych. Jedynie na obszarze Brzeźówki rzeźba jest mało zróżnicowana - dominuje równina niskofalista z płytkimi, nieckowatymi dolinami. Najniższe położone miejsce znajduje się w Pogwizdowie przy Olzie - 243 m. n.p.m., a najwyższe w Zamarskach - 393 m n.p.m. (dane wg map glebowo - rolniczych) Liczne rozcięcia terenu ukształtowane przez lokalne potoki charakteryzuje różna deniwelacja względna : Hażlach -61m.

Obszar opracowania charakteryzuje się nachyleniem terenu , która może klasyfikować (ze względu na sposób zagospodarowania) dany obszar do zagrożonych osuwaniem mas ziemi.

Gleby

Gleby występujące na terenie Pogórza Śląskiego to najczęściej kwaśne gleby brunatne wytworzone z glin i ilów wietrzeniowych oraz utworów lessowatych a także gleby pseudobielicowe. W dolinach rzek spotykamy brunatne mady pyłowe i gliniaste. Tereny położone w granicach gminy Hażlach są narażone na erozję gleb wywołaną ulewnymi opadami deszczu oraz gwałtownymi spływami wód wywołanych roztopami. Występuje także skażenie toksyczne gleb.

Zawartość metali ciężkich w glebach na terenie gminy Hażlach wynosi odpowiednio

(na podstawie „Biuletynu Regionalnego Monitoringu Środowiska(...)):

- cynku min — max 73—9700 [mg/kg gleby] średnio 716,57 [mg/kg gleby],
- ołowiu min — max 24—1250 [mg/kg gleby] średnio 238,2 1 [mg/kg gleby],
- kadmu min — max <0,5—80 [mg/kg gleby] średnio 7,43 [mg/kg gleby].

Prowadzone prace monitoringowe były podstawą do opracowania wiarygodnej kwalifikacji gleb przez Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych oraz Instytutu Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa. Dla potrzeb klasyfikacji terenów pod kątem ich przydatności do produkcji żywności z uwagi na bezpieczeństwo konsumentów IETU brano pod uwagę czynniki lokalizacyjne, agrochemiczne i środowiskowe. Tereny objęte opracowaniem nie zostały objęte w tej klasyfikacji jako przeznaczone do produkcji żywności, ze względu na niekorzystne położenie (w kontekście usytuowania emitorów zanieczyszczeń powietrza, natężenia ruchu samochodowego na istniejących w gminie Hażlach ważniejszych trasach komunikacyjnych, zawartość zanieczyszczeń pyłowo — gazowych w powietrzu, glebie, roślinach, itp.) .

Pod względem przydatności rolniczej przeważają gleby II oraz IV klasy bonitacyjnej.

Złóża kopalin

Przez obszar opracowania przebiegają granice dwóch obszarów i terenów górniczych złóż kopalin:

Złoże metanu - obszar górniczy „Kaczyce I”

Złoże Kaczyce I obejmuje zagospodarowane złożo metanu. Użytkownikiem złoża jest NWR Karbonia Sp. z o. o. z siedzibą w Kaczycach. Złoże eksploatowane jest na podstawie koncesji nr 5/2000/ł wydanej w 2000 r. przez Ministra Środowiska. Termin ważności koncesji obowiązuje do 2023 r. Obszar górniczy obejmuje część terenów sołectw Brzezówka, Kończyce Wielkie i Pogwizdów.

Złoże węgla kamiennego „Morcinek I”

Złoże było eksploatowane przez kopalnię „Morcinek”, zlokalizowaną na terenie sąsiedniej gminy Zebrzydowice, wieś Kaczyce, postawioną w stan likwidacji. Eksploatację zakończono wraz z likwidacją zakładu w roku 2001. Obszar górniczy „Kaczyce” o pow. 22,6 km², ustanowiony decyzją Ministra Górnictwa z dnia 12. 11. 1977 r. znak VCM/ 1133/ 856 jest obecnie zniesiony.

Wpływy dokonanej eksploatacji górniczej występują wyłącznie na powierzchni obszaru górniczego, obejmując w niewielkim stopniu rejon Pogwizdowa.

Można oczekiwać minimalnych wpływów resztkowych o osiadaniach nie przekraczających 0,06 m.

Wystąpienie prognozowanych wpływów, według opracowania pt. „Ocena oddziaływania na środowisko KWK Morcinek po zaprzestaniu eksploatacji” nie powinno w żaden sposób skutkować na stan budowlany istniejących i projektowanych obiektów budowlanych.

Roślinność

Wyróżniający się zdecydowanie pod względem geobotanicznym region Pogórza Cieszyńskiego, ze względu na żyzne gleby, nieduże wzniesienia, został stosunkowo wcześniej odlesiony. Pozyskane grunty stosunkowo szybko zamienione zostały na pola uprawne, korzystne do prowadzenia intensywnej gospodarki rolnej. Kompleksy leśne występują na obszarze opracowania w postaci pojedynczych enklaw oraz pasów,

funkcjonalnie połączonych z dalej położonymi terenami leśnymi, tworząc wraz z siedliskami łąkowymi i lokalnymi zadrzewieniami przestrzenną strukturę korytarzy ekologicznych.

Poniżej zostały wyszczególnione gatunki roślin, wymienione w opracowaniu ekofizjograficznym, jako występujące na terenie gminy (Opracowanie Ekofizjograficzne dla gminy Hażlach, E. Kryjak, Hażlach 2010):

Drzewa:

abies alba - jodła pospolita,
 abies grandis - jodła olbrzymia,
 acer pseudoplatanus - klon jawor (jawor),
 acer platanoides - klon zwyczajny,
 acer campestre – klon polny,
 aesculus hippocastanum - kasztanowiec zwyczajny,
 alnus glutinosa - olsza czarna,
 alnus incana - olsza szara,
 betula pendula – brzoza brodawkowata ,
 betula pubescens – brzoza omszona,
 carpinus betulus – grab zwyczajny,
 fagus sylvatica - buk zwyczajny,
 fraxinus excelsior – jesion wyniosły,
 larix decidua - modrzew europejski,
 malus sylvestris - jabłoń dzika,
 picea abies - świerk pospolity,
 picea pungens - świerk kłujący,
 pinus sylvestris - sosna zwyczajna,
 pinus nigra- sosna czarna,
 pinus strobus - sosna wejmutka,
 populus tremula - topola osika,
 populus nigra – topola czarna,
 populus alba – topola biała,
 salix alba - wierzba biała,
 salix caprea – wierzba iwa,
 taxus baccata – cis pospolity
 tilia cordata - lipa drobnolistna,
 thuja occidentalis – żywotnik zachodni,
 thuja plicata – żywotnik olbrzymi,
 ulmus glabra - wiąz górski,
 ulmus minor – wiąz pospolity,
 salix triandra -wierzba trójpręcikowa,
 salix purpurea - wierzba purpurowa
 quercus rubra - dąb czerwony,
 quercus petraea - dąb bezszypułkowy,
 robinia pseudoacacia - robinia akacjowa,
 sorbus aucuparia - jarząb pospolity

pseudotsuga taxifolia - jedlica (daglezja) zielona,
 quercus robur - dąb szypułkowy,

Krzewy: Cornus alba – Dereń biały,
 Cornus sanguinea – Dereń świdwa,
 Corylus avellana - Lещzczyna pospolita,
 Crataegus monogyna – Głóg jednoszyjkowy,
 Crataegus oxyacantha – Głóg dwuszyjkowy,
 Daphne mezereum – Wawrzynek wilcze
 tyko, Evonymus europaea – Trzmielina
 zwyczajna,
 Frangula alnus - Kruszyna
 pospolita (ochrona częściowa),
 Juniperus communis – Jałowiec zwyczajny,
 Ligustrum vulgare – Ligustr pospolity,
 Lonicera nigra – Wiciokrzew (Suchokrzew)
 czarny,
 Lonicera xylosteum – Wiciokrzew zwyczajny,
 Padus avium – Czeremcha
 zwyczajna, Prunus spinosa – Tarnina,
 Sambucus nigra - Bez czarny,
 Sambucus racemosa - Bez koralowy,
 Symphoricarpos albus – Śnieguliczka biała,
 Viburnum opulus – Kalina koralowa

Rośliny łąkowe i runa leśnego:

Wiązówka błotna(Filipendula almaria),
 podagrycznik pospolity (aegopodium podagraria),
 czosnaczek pospolity (alliaria petiolata),
 dzięgiel leśny (angelica sylvestris),
 jasnota plamista(lamium maculatum),
 chmiel zwyczajny (humulus lupulus),
 budziszek żałobny (geranium phaeum),
 bodziszek cuchnący (geranium robertianum),
 żywokost lekarski (symphytumofficinale),
 przytulia czepna (galium aparine),
 kłosownica leśna (brachy podium sylvaticum),
 tojeść pospolita (lysimachia vulgaris),
 czyściec leśny (Stachy sylvatica),
 lepiężnik biały (petasites albus),
 lepiężnik różowy (petasites hybridus),
 pokrzywa zwyczajna (Urtica dioica),
 kopytnik pospolity (asarum europaeum),
 niecierpek pospolity (impatiens nolitangere),

<p>miodunka ćma (<i>pulmonaria obscura</i>), jaskier rozłogowy (<i>ranunculus repens</i>), gwiazdnica gajowa (<i>stellaria nemorum</i>), tojeść rozestłana (<i>lysimachia nummularia</i>), śnieżyczka przebiśniegu (<i>galanthis nivalis</i>), łuskiewnik róśowy (<i>lathraea squamaria</i>), ciemniżyca Lobela (<i>veratrum lobelianum</i>), rdest (<i>reynoutria</i>), niecierpek Royle (<i>impatiens glandulifera</i>), niecierpek drobnokwiatowy (<i>impatiens parviflora</i>), mniszek pospolity (<i>taraxacum officinalis</i>), bodziszek łąkowy (<i>geranium pratense</i>), firletka poszarpana (<i>lychnis flosculi</i>), przywrotnik pospolity (<i>alchemilla vulgaris</i>), jastrun właściwy (<i>chrysanthemum leucanthemum</i>), krwiściąg lekarski (<i>sanquisorba officinalis</i>), jaskier ostry (<i>ranunculus acris</i>), zimowit jesienny (<i>colchicum autumnale</i>), kniec błotna (<i>caltha palustris</i>), dzięgiel leśny (<i>Angelica sylvestris</i>), krawawnica pospolita (<i>lythrum salicaria</i>), kłosówka zwyczajna (<i>Holcu lanatus</i>), śmiałek darniowy (<i>deschampsia caespitosa</i>), ostrożeń warzywny (<i>cirsium oleraceum</i>), niezapominajka błotna (<i>myosotis palustris</i>), jaskier kosmaty (<i>ranunculus lanuginosus</i>), skrzyp błotny (<i>equisetum palustre</i>),</p>	<p>wyczyniec łąkowy (<i>alopecurus pratensis</i>), szczaw zwyczajny (<i>acetosa pratensis</i>), pępawa leśna (<i>crepis paludosa</i>), kościenica wodna (<i>myosoton aquaticus</i>), pierwiosnek wyniosły (<i>primula elatior</i>), bodziszek leśny (<i>geranium sylvaticum</i>), bniec czerwony (<i>melandrium rubrum</i>), stokrotka pospolita (<i>bel lis perennis</i>), Chaber bławatek (<i>centaurea cyanus</i>), kąkol polny (<i>agrostemma githago</i>), mak polny (<i>papaver rhoeas</i>), trzmiel ziemny (<i>bombus terrestris</i>), trzmiel kamiennik (<i>bombus lapidarium</i>), trzmiel leśny (<i>bombus silvestrum</i>), pałka szerokolistna (<i>typha latifolia</i>), trzcina pospolita (<i>phragmites communis</i>), kielisznik zaroślowy (<i>calystegia sepium</i>), przytulia błotna (<i>galium palustre</i>), kosacieczółty (<i>iris pseudacorus</i>), karbieniec pospolity (<i>lycopus europaeus</i>), strzałka wodna (<i>sagittaria sagittifolia</i>), włosienicznik wodny (<i>batrachium aquatile</i>), rogatek sztywny (<i>ceratophyllum demersum</i>), moczarka kanadyjska (<i>elodea canadensis</i>), salwinia pływająca (<i>salwinia natans</i>), rzęsa drobna (<i>lemna minor</i>), kałużnica czarna (<i>hydrobus piceus</i>)</p>
--	---

Zwierzęta

Na obszarze opracowania funkcjonuje system korytarzy ekologicznych w postaci niewielkich kompleksów i pasów leśnych rozlokowanych na całej powierzchni sołectwa, terenów łąkowych i lokalnych zadrzewień. Obszar opracowania cechuje się mozaikową strukturą siedliskową, na którą składają się kompleksy leśne, ekosystemy łąkowe, agroekosystemy i lokalne zadrzewienia i zakrzaczenia, zaś tak złożona struktura przyrodnicza sprzyja kształtowaniu i zachowaniu bioróżnorodności na tym terenie, związanej z możliwością migracji zwierząt, a także wymianą genową. System szlaków migracji uzupełniają występujące na obszarze opracowania cieki wodne.

Poniżej wyszczególnione zostały gatunki zwierząt zinwentaryzowane na terenie gminy Hażlach, wymienione w opracowaniu ekofizjograficznym (Opracowanie Ekofizjograficzne dla gminy Hażlach, E. Kryjak, Hażlach 2010):

Tabela 2. Wykaz gatunków zwierząt, zinwentaryzowanych na terenie gminy Hażlach

Ssaki	Ptaki	Płazy
kret (<i>Talpa europaea</i>),	zimoredek zwyczajny (<i>Alcedo atthis</i>),	Traszka zwyczajna (<i>triturus vulgaris</i>),
jeż wschodni (<i>erinaceus concolor</i>),	pluszcz (<i>Cinclus cinclus</i>), pliszka górska (<i>Motacilla cinerea</i>),	żaba moczarowa (<i>rana arvalis</i>),
bóbr pospolity (<i>castor fiber</i>)	nik rzeczny (<i>charadrius dubius</i>),	żaba trawna (<i>rana temporaria</i>),
ryjówka aksamitna (<i>Sorex araneus</i>),	brodziec piskliwy (<i>actitis hypoleuca</i>),	ropucha szara (<i>bufo bufo</i>),
ryjówka malutka (<i>Sorex minutus</i>),	myszołów zwyczajny (<i>buteo buteo</i>),	ropucha zielona (<i>bufo viridis</i>),
rzęsorek rzeczek (<i>Neomys fodiens</i>),	sokół pustułka (<i>falco tinnunculus</i>),	Śaba wodna (<i>rana esculenta</i>),
podkowiec mały (<i>Rinolophus hipposideros</i>),	dzięcioł zielony (<i>picus viridis</i>),	Śaba jeziorowa (<i>rana lessonae</i>)
nocek duży (<i>Myotis myotis</i>),	dzięcioł zielono siwy (<i>picus canus</i>),	
nocek orzęsiony (<i>Myotis emarginatus</i>),	dzięcioł duży (<i>dendrocopus major</i>),	kumak górski (<i>bombina variegata</i>),
nocek wąsatek (<i>Myotis mystacinus</i>),	dzięcioł średni (<i>dendrocopus medius</i>),	Gady
nocek rudy (<i>Myotis daubentonii</i>),	dzięcioł czarny (<i>dryocopus martius</i>),	zaskroniec zwyczajny (<i>natrix natrix</i>),
gacek brunatny (<i>Plecotus auritus</i>),	mucholówka szara (<i>muscicapa striata</i>),	jaszczurka zwinka (<i>lacerta agilis</i>),
zając szarak (<i>Lepus europaeus</i>),	drożdżik rdzawo-boczny (<i>turdus musicus</i>),	Ryby
wiewiórka (<i>Sciurus vulgaris</i>),	drozd śpiewak (<i>turdus philomelos</i>),	Lipień (<i>Thymallus thymallus</i>),
piżmak (<i>Ondatra zibethicus</i>),	słowik rdzawy (<i>luscinia megarhynchos</i>),	Jelec (<i>Leuciscus leuciscus</i>),
karczownik ziemnowodny (<i>Arvicola terrestris</i>),	pokrzewka czarnołbista (<i>sylva atricapilla</i>),	kleń (<i>Leuciscus cephalus</i>),
darniówka zwyczajna (<i>Pitymys subterraneus</i>),	kruk (<i>corvus corax</i>),	kiełb (<i>Gobio gobio</i>),
polnik zwyczajny (<i>Microtus arvalis</i>),	stryk wole oczko (<i>trogodytes trogodytes</i>),	śliz (<i>Noemacheilus barbatulus</i>),
mysz leśna (<i>Apodemus flavicollis</i>),	wilga Śółta (<i>oriolus oriolus</i>),	ukleja (<i>alburnus aburnus</i>),
mysz domowa (<i>Mus musculus</i>),	pokląskwa (<i>saxicola rubetra</i>),	okoń (<i>perca fluviatilis</i>),
mysz polna (<i>Apodemus agrarius</i>),	makolągwa (<i>carduelis cannabina</i>),	różanka (<i>rhodeus sericeus amarus</i>),
lis (<i>Vulpes vulpes</i>), borsuk (<i>Meles meles</i>),	gajówka strumieniowa (<i>locustella fluviatilis</i>),	stonecznia (<i>leucaspius delineates</i>),
wydra rzeczna (<i>Lutra lutra</i>),	gajówka świerszczaka (<i>locustella naevia</i>),	lin (<i>tinca tinca</i>),
kuna leśna (<i>Martes martes</i>),	dzierzba gąsiorek (<i>lanius collurio</i>),	karaś (<i>carassius carassius</i>),
kuna domowa (<i>Martes foina</i>),	czajka (<i>vanellus vanellus</i>),	piskorz (<i>misgurnus fossilis</i>),
tchórz (<i>Mustela putorius</i>),	bocian biały (<i>ciconia ciconia</i>),	karp (<i>cyprinus carpio</i>),
gronostaj (<i>Mustela erminea</i>),	pliszka Śółta (<i>motacilla flava</i>),	szczupak pospolity (<i>esox lucius</i>),
łasica (<i>Mustela nivalis</i>),	husarz władca (<i>anax imperator</i>),	sum (<i>silurus glanis</i>),
dzik (<i>Sus scrofa</i>),	czapla siwa (<i>ardea cinerea</i>),	Bezkręgowce
sarna (<i>Capreolus capreolus</i>),	perkoz dwuczuby (<i>podiceps cristatus</i>),	rak rzeczny (<i>Astacus fluviatilis</i>),
jeleń (<i>Cervus elaphus</i>),	perkoz zausznik (<i>podiceps nigricollis</i>),	ślimak rozdełka (<i>Physa acuta</i>),
	perkoz rdzawoszyi (<i>podiceps griseigena</i>),	jętek (<i>Ephemeroptera</i>),
	kaczka krzyżówka (<i>anas platyrhynchos</i>),	jętka zwyczajna (<i>Ephemera vulgate</i>),

	kaczka rdzawogłowa (<i>nyroca ferina</i>) , łyski czarne (<i>fulica atra</i>), skowronek (<i>alauda arvensis</i>) , mewa śmieszka (<i>larus ridibundus</i>), rybitwa zwyczajna (<i>sterna hirundo</i>), kokoszka wodna (<i>gallinule choropus</i>), błotniak stawowy (<i>cirus aeruginosus</i>) , orzeł rybołowy (<i>pandion haliaetus</i>) , orzeł bielik (<i>haliaetus albicilla</i>), nur czarnoszyi (<i>gavial acuta</i>) , nur rdzawoszyi (<i>gavial stellata</i>), łabędź niemy (<i>Cygnus olor</i>)	jętką duńską (<i>Ephemera danica</i>), świtezianka dziewica (<i>Calopteryx virgo</i>), paż królowej (<i>papilio machaon</i>), listkowiec cytrynek (<i>gonepteryx rhamni</i>), rozpuszcz lepięśnikowiec (<i>liparius glabrirostris</i>), fruczak gołąbka (<i>macroglossum stellatarum</i>), mieniak tęczowca (<i>apatura iris</i>), nastrosz półpawik (<i>smerinthus ocellatus</i>), rusałka (<i>nymphalis antiopa</i>), niedźwiedziówka nośówka (<i>arctia caja</i>), zmrosznik czerwony (<i>leptura rubra</i>) świerszcz polny (<i>gryllus campestris</i>), biegacz wręgaty (<i>carabus cancellatus</i>), biegacz zielonozłoty (<i>carabus auronites</i>), biegacz fioletowy (<i>carabus violaceus</i>), trzyszcz polny (<i>cicindela campestris</i>), ważka płaskobrzucha (<i>libellula depressa</i>),
--	---	---

Struktura przyrodnicza

Pod względem przyrodniczym obszar opracowania nie prezentuje złożonej struktury. W strukturze użytkowania dominują tereny rolnicze, a przy szlakach komunikacyjnych zabudowa wsi. Większe walory przyrodnicze prezentują tereny związane z siedliskami hydrogenicznymi rzeki Olzy, przepływającej po zachodniej stronie obszaru objętego ustaleniami studium, która pełni również istotne funkcje głównego korytarza ekologicznego, który wraz terenami łąk, kompleksów leśnych i zieleni śródpolnej tworzy lokalny system szlaków migracji gatunków. Uwarunkowania gruntowo- wodne, związane z płytkim zaleganiem wód gruntowych w sąsiedztwie rzeki sprzyjają różnicowaniu siedlisk, a tym samym wykazują największą bioróżnorodność.

Wprowadzone do obowiązującego studium strefy ekologiczne - korytarza ekologicznego o znaczeniu lokalnym, są wartością wyłącznie informacyjną, mającą na celu ochronę terenu przed niekontrolowanym zainwestowaniem

Istotnym elementem struktury przyrodniczej wyznaczonych na obszarze opracowania korytarzy ekologicznych stanowią lasy, występujące na obszarze opracowania w postaci izolowanych enklaw. Wszystkie lasy na terenie gminy Hażlach są lasami ochronnymi. Mozaikę siedliskową uzupełniają agroekosystemy rolniczych przestrzeni produkcyjnych i występujące na ich obszarze lokalne zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, wchodzące funkcjonalnie i strukturalnie w skład systemu korytarzy ekologicznych

3.2. Analiza i ocena stanu środowiska przyrodniczego

Informacje zawarte w tym rozdziale zostały opracowane stosowanie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny. Analizę i ocenę stanu środowiska na obszarze opracowania oparto na danych opublikowanych w aktualnych raportach i publikacjach o stanie środowiska w województwie śląskim oraz porównano z danymi zawartymi w poprzednich publikacjach WIOŚ.

Stan powietrza

Na stan powietrza atmosferycznego w Gminie Hażlach pod względem zanieczyszczeń ma wpływ emisja ze źródeł rozproszonych – kotłowni, pieców palenisk domowych (tzw. niska emisja). Istotną rolę w kształtowaniu jakości powietrza atmosferycznego w Gminie Hażlach mają także położone w odległości od 25 km do 60 km od granicy Gminy (na terenie Polski i Czech) obszary przemysłowe ze szczególnie dużą emisją zanieczyszczeń.

W ostatnich latach Gmina we wszystkich sobie podległych placówkach (szkoły, przedszkola, budynki OSP, Dom Ludowy) dokonała zamiany pieców węglowych na piece gazowe.

Jakość powietrza w woj. Śląskim w okresie dziewięciu lat uległa znacznej poprawie. Stan ten wynika m.in. z zastosowania wysokosprawnych instalacji najnowszych technologii, służących ograniczaniu emisji do atmosfery, a także pozostałych inwestycji proekologicznych na obszarze województwa. Stale kontynuowane są przez gminy działania związane ze zmianą sposobu ogrzewania w obiektach mieszkalnych, oświatowych i służby zdrowia, co przyczynia się lokalnie do obniżenia „niskiej emisji”. Przeprowadzona została również przebudowa źródeł ciepła przez inne podmioty, w tym z zastosowaniem alternatywnych źródeł energii.

Na terenie województwa śląskiego zostało wydzielonych 5 stref zgodnie z rządowym projektem ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw, stanowiącej transpozycję Dyrektywy 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy. Obszar opracowania znajduje się w granicach *strefy śląskiej*. Ocenę jakości powietrza i obserwacji zmian dokonano się w ramach państwowego monitoringu środowiska (art. 88 ustawy Prawo ochrony środowiska).

Lista zanieczyszczeń pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia objęła: benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, ołów, tlenek węgla, ozon, pył PM10, pył PM2,5, arsen, benzo(α)piren, kadm oraz nikiel.

Do zanieczyszczeń, które uwzględniono w ocenie ze względu na ochronę roślin należały: dwutlenek siarki, tlenki azotu oraz ozon.

Wyniki klasyfikacji stref w województwie śląskim w ramach „Dziesiątej rocznej ocenie jakości powietrza w województwie śląskim, obejmującej 2011 rok” przedstawiono poniżej uwzględniając kryteria:

ze względu na ochronę zdrowia w strefie śląskiej:

- dla zanieczyszczeń takich jak: dwutlenku siarki, benzen, ołów, tlenek węgla, arsen, kadm, nikiel i ozon - we wszystkich strefach klasa A, co oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie,
- dla dwutlenku azotu klasa A ,
- dla pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz benzo(α)pirenu - klasa C
- dla dwutlenku azotu - klasa A ,
- dla ozonu – klasa D2, ze względu na przekraczanie poziomu celu długoterminowego.

ze względu na ochronę roślin:

- klasa A - brak przekroczeń wartości dopuszczalnych dla tlenków azotu i dwutlenku siarki w strefie śląskiej,
- klasa C i D2 - przekroczenia poziomu docelowego oraz poziomu celu długoterminowego ozonu wyrażonego jako AOT 40 - na stacji tła regionalnego wskaźnik ten uśredniony dla kolejnych 5 lat wyniósł 18573 (µg/m³)*h.

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego **PM10**, **PM2,5** i **benzo(a)piranu** w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków (S5), w okresie letnim bliskość głównej drogi z intensywnym ruchem , emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np. dróg, chodników, boisk (S16) oraz niekorzystne warunki meteorologiczne , występujące podczas powolnego rozprzestrzeniania się emitowanych lokalnie zanieczyszczeń, w związku z małą prędkością wiatru (poniżej 1,5 m/s) a także w części południowej województwa (powiaty raciborski i wodzisławski) przyczyną wystąpienia przekroczeń jest napływ zanieczyszczeń spoza kraju. Prowadzone w tym regionie na stacjach automatycznych pomiary parametrów meteorologicznych, wskazują że dominującymi sektorami wiatrów w pierwszym kwartale 2011 roku były: sektor WSW-SW dla Cieszyna (ok. 30% wszystkich kierunków wiatru) i

Rybnika (od 30% do 50%) oraz sektor SWS-SW dla Godowa (od 20% do 36% wszystkich kierunków wiatru).

Przyczyną wystąpienia przekroczeń **ozonu** jest napływ zanieczyszczenia z innych obszarów (S20) oraz oddziaływanie naturalnych źródeł emisji lub zjawisk naturalnych nie związanych z działalnością człowieka.

Z badań przeprowadzonych na terenie Polski w ramach państwowego monitoringu środowiska wynika, że ozon jest zanieczyszczeniem w strefie przyziemnej wykazującym tendencje do przekraczania poziomów dopuszczalnych na wielu obszarach kraju i Europy. Wysokie stężenia tej substancji pojawiają się w sprzyjających warunkach atmosferycznych tj. wysokiej temperatury i promieniowania słonecznego.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25 poz. 150, z późn. zm.) przygotowanie i zrealizowanie Programu ochrony powietrza wymagane jest dla stref, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych, powiększonych w stosownych przypadkach o margines tolerancji, choćby jednej substancji spośród określonych w rozporządzeniu z dnia 3 marca 2008 roku w sprawie poziomu niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 47, poz. 281). Do stref takich na obszarze województwa śląskiego zakwalifikowano m.in. strefę bielsko-żywiecką, do której należy obszar opracowania wg klasyfikacji na strefy za poprzednie lata badawcze. w której odnotowano przekroczenie dopuszczalnej częstości przekraczania poziomu dopuszczalnego 24-godz. stężeń pyłu zawieszonego PM10 w roku kalendarzowym, przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)piranu w roku kalendarzowym, W omawianej strefie na stan jakości powietrza atmosferycznego ma głównie napływ zanieczyszczeń spoza strefy. Wykonana analiza ilościowa i jakościowa działań, w oparciu o zdefiniowane wcześniej kryteria, pozwoliła na zaproponowanie działań naprawczych zmierzających do ograniczenia wielkości stężeń poszczególnych substancji na wyznaczonym obszarze. Za cel główny działań przyjęto : *dotrzymanie standardów jakości powietrza w zakresie pyłu PM10 oraz znacząca redukcja stężeń B(a)P, nawet przy niekorzystnych warunkach klimatycznych, najpóźniej do roku 2020*. Wyznaczone zostały również cele taktyczne:

W zakresie niskiej emisji:

- wyeliminowanie spalania odpadów w kotłach i piecach domowych oraz na otwartych przestrzeniach,
- wyeliminowanie spalania węgla złej jakości w kotłach i piecach domowych.
- W zakresie emisji liniowej:
- wsparcie istniejących działań i inwestycji w zakresie transportu, które przyczyniają się w istotny sposób do poprawy jakości powietrza na obszarach przekroczeń,
- ograniczanie emisji ze źródeł komunikacyjnych, w tym emisji wtórnej oraz emisji z pojazdów ciężarowych, autobusowych oraz niespełniających norm EURO na obszarach przekroczeń. W zakresie emisji przemysłowej:
- systemowe ograniczenie emisji ze źródeł przemysłowych na obszarach przekroczeń z uwzględnieniem małych źródeł o niekorzystnych parametrach wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza (niskie emitory zlokalizowane na obszarach zabudowanych).

Ogólne:

- stworzenie mechanizmów umożliwiających wdrożenie i zarządzanie POP.

Główne bariery to:

- ceny inwestycyjne i eksploatacyjne paliw/technologii niskoemisyjnych;
- charakterystyka dostępności paliw w województwie śląskim – oparta na węglu;
- kultura i tradycja węglowa Śląska;
- brak możliwości dofinansowania kosztów eksploatacyjnych;
- brak narzędzi prawnych umożliwiających egzekucję i kontrolę nakazów związanych ze stosowaniem określonych paliw;
- ostatnie zmiany prawne związane ze zmianami w funduszach ochrony środowiska, uniemożliwiające dofinansowanie osób fizycznych w ramach Programu Ograniczania Niskiej Emisji.

Dla ochrony atmosfery niezmiernie ważne jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń, które powstają w wyniku spalania paliw energetycznych złej jakości, szczególnie węgla. W trakcie spalania emituje się do atmosfery duże ilości różnego rodzaju pyłów, tlenku węgla, dwutlenku siarki, tlenki azotu, węglowodory

aromatyczne i inne związki chemiczne. Najczęściej stosowanym paliwem w lokalnych paleniskach domowych jest węgiel kamienny, choć z rozmów indywidualnych wynika, że niejednokrotnie w przydomowych paleniskach spalane są różnego rodzaju śmieci i odpady, co powoduje emisję do powietrza groźnych dla środowiska i toksycznych dla zdrowia ludzi substancji. Rozwiązania ekologicznie jak stosowanie gazu ziemnego lub energii elektrycznej, są znacznie droższe, co powoduje, że nie są na szerszą skalę stosowane. Przekroczenia standardów w zakresie pyłowych zanieczyszczeń powietrza występują głównie w sezonie grzewczym i są powodowane przez emisje niską z sektora komunalno – bytowego.

Jakość wód powierzchniowych

Zgodnie z Aneksm nr 1 do Programu Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa śląskiego w ramach podsystemu monitoringu jakości wód powierzchniowych w 2011 roku realizowano zadania: badania i ocena stanu rzek, badania i ocena potencjału ekologicznego i stanu chemicznego zbiorników zaporowych. Badania stanu rzek prowadzono w zakresie monitoringu diagnostycznego, operacyjnego i badawczego. Monitorowaniem objęto także jednolite części wód (jcw) powierzchniowych występujące na obszarach chronionych przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia, przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie oraz wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych.

Oceny stanu wód za 2011 rok na podstawie badań prowadzonych w ramach poszczególnych sieci monitoringowych wykonane zostały w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. Nr 257, poz. 1545)

Ocena stanu wód na podstawie badań prowadzonych w ramach monitoringu diagnostycznego

Podstawowym celem monitoringu diagnostycznego jest ustalenie stanu jednolitych części wód powierzchniowych dla uzupełnienia identyfikacji rodzajów i wielkości znaczących oddziaływań antropogenicznych, zaprojektowania przyszłych programów monitoringu oraz dokonania długoterminowych zmian stanu wód w warunkach naturalnych oraz w wyniku oddziaływań antropogenicznych.

Ocena stanu oraz potencjału ekologicznego jednolitych części wód obejmowała klasyfikację elementów biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych i substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego z grupy zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych.

Reprezentatywne wyniki dla oceny jakości rzeki Olzy przepływającej przez obszar opracowania, dają badania przeprowadzone w punkcie pomiarowo – kontrolnym Olza powyżej ujścia Piotrówki nazwa JCW-Olza od granicy do Piotrówki o kodzie. PLRW6000011459. Stan i potencjał ekologiczny wód w tym punkcie został sklasyfikowany, jako słaby.

Ocena stanu chemicznego wykonana została na podstawie badań 23 substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego z grupy priorytetowych oraz 9 z tzw. innych substancji zanieczyszczających. Ocena wykazała zły stan chemiczny wszystkich badanych jednolitych części wód. O złej ocenie – poniżej stanu dobrego zdecydowały wskaźniki z grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych: benzo(g,h,i)perylene i indeno(1,2,3-cd)piren, których obliczone stężenia przekraczały środowiskową normę jakości we wszystkich badanych punktach pomiarowych, a także związki pochodzące ze środków ochrony roślin: Aldryna (µg/l), Dieldryna (µg/l), Endryna (µg/l), Izodryna (µg/l)

Ocena stanu wód na podstawie badań prowadzonych w ramach monitoringu badawczego.

Celem prowadzonych badań było określenie wielkości i wpływów przypadkowych zanieczyszczeń oraz wyjaśnienie przyczyn nieosiągnięcia celów środowiskowych, określonych dla danej jednolitej części wód powierzchniowych. Zakresy badań były zbliżone do zakresu monitoringu operacyjnego, z pominięciem elementu biologicznego. Do programu badań wprowadzono również substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego z grupy zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych lub priorytetowych, które mogły występować w rzekach. Klasyfikację badanych wskaźników wykonano w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 roku w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części

wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. Nr 257, poz. 1545).

Ocena wykazała, że jakość Olzy w miejscowości Ropice, Olzy powyżej Stonawki, w latach 2010-2011 utrzymywała się na stałym poziomie, nie przekraczając warunków granicznych dobrego stanu wód.

Ocena stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego na podstawie badań prowadzonych w ramach monitoringu operacyjnego w wyżej wskazanym punkcie pomiarowo- kontrolnym nie była prowadzona.

Ocena jakości wód granicznych z Republiką Czeską

W roku 2011 zgodnie z dwustronnymi ustaleniami, polskie i czeskie służby ochrony środowiska prowadziły na terenie województwa śląskiego wspólną kontrolę jakości wód następujących rzek granicznych: Olzy w punktach pomiarowych: Ropice, powyżej Stonawki, powyżej Piotrówki i w przekroju ujściowym, Odry w Chałupkach. Ze strony polskiej badania wód granicznych wykonywało Laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach, Pracownia w Bielsku-Białej. Oceny jakości wód granicznych dokonano zgodnie z ustaloną metodyką, która przewidywała sześciostopniową klasyfikację.

W klasach od I do III znajdowało się 88% ocenianych wskaźników, w klasie IV pozostawało 9% wskaźników, w klasie V - 3% wskaźników, do klasy VI nie zaklasyfikowano. kowano żadnego z badanych wskaźników. Do klasy IV (wody zanieczyszczone) zaklasyfikowano azot azotynowy, węgiel organiczny i miano coli typu fekalnego w Odrze w Chałupkach, substancje rozpuszczone, chlorki w ujściu Olzy do Odry oraz substancje rozpuszczone w Olzie powyżej Piotrówki. W klasie V (wody silnie zanieczyszczone) znalazły się wskaźniki żelazo ogólne w przekroju Odra w Chałupkach i chlorki w Olzie powyżej Piotrówki. W roku 2011 w porównaniu do roku 2010 w badanych przekrojach granicznych przybyło wskaźników zakwalifikowanych do klasy II oraz zmniejszyła się ilość wskaźników w klasie I. W klasach III do VI nie obserwowano zmian. Nieznaczna poprawa jakości badanych wskaźników wystąpiła w przekroju zlokalizowanym na Olzie w Ropicach. W przypadku przekroju Piotrówka Markłowice na 14 ocenianych wskaźników 9 zaklasyfikowano do klasy I lub II, do klasy III – 4 wskaźników, do klasy IV – 1 wskaźnik (azot azotynowy). W stosunku do roku 2010 jakość wody poprawiła się. W badanym przekroju nie można jednoznacznie określić źródła pochodzenia związków azotu.

Do potencjalnych źródeł zanieczyszczeń wprowadzanych do wód powierzchniowych w gminie zaliczyć można:

- wody opadowe i roztopowe z odwadniania dróg, placów, które bez uprzedniego oczyszczenia trafiają wprost do wód powierzchniowych;
- spływy powierzchniowe z terenów użytkowanych rolniczo;
- przecieki z nieszczelnych zbiorników na ścieki gospodarcze, gnojówkę i gnojownicę, powodujące m.in. wzbogacanie wód w związki biogenne.

Obecnie obszary zwartej zabudowy sołectwa Pogwizdów są skanalizowane, co w dużym stopniu eliminuje ryzyko przedostawania się do wód i do ziemi zanieczyszczeń biogennych z nieszczelnych zbiorników bezodpływowych. Głównym źródłem zanieczyszczeń wód będą spływy powierzchniowe z terenów rolniczych.

Klimat akustyczny

Teren gminy pozbawiony jest obecnie znaczących przemysłowych źródeł emisji hałasu mogących wpływać decydująco na warunki akustyczne. Pewien wpływ mogą mieć zakłady usługowe i produkcyjne, ale ich oddziaływanie ograniczone jest do obszaru bezpośrednio przylegającego do terenu zakładów.

Głównym źródłem hałasu na obszarze opracowania jest hałas komunikacyjny związany z ruchem kołowym na drogach powiatowych : 2623S (Pogwizdów – Hażlach) oraz 2624S (granica państwa – Kaczyce – Pogwizdów – Cieszyn), a także hałas związany z linią kolejową relacji Cieszyn – Zebrzydowice.

Na obszarze opracowania nie prowadzono badań związanych z pomiarem natężenia hałasu przy głównych szlakach komunikacyjnych.

Bliskość granicy z Czechami determinuje wzmożony ruch pojazdów dostawczych, ciężarowych, generujących największe uciążliwości związane z hałasem ruchu kołowego. Dlatego szczególnie istotne jest określenie w zapisach studium obowiązku przestrzegania standardów akustycznych dla zabudowy

związanej ze stałym pobytem ludzi i docelowo podjęciem stosownych działań w zakresie zapobiegania, ograniczania i minimalizacja niekorzystnych oddziaływań ruchu drogowego na klimat akustyczny obszaru opracowania.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Przez teren gminy Hażlach przechodzą napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia krajowego systemu elektroenergetycznego, w tym przez obszar opracowania przechodzi linia 110 kV w relacji Cieszyn - Pogwizdów - Kaczyce, eksploatowana przez Beskidzką Energetykę S.A. Bielsko Biała ,

Zgodnie z obowiązującymi w Polsce przepisami, natężenie pola elektrycznego w miejscach dostępnych dla ludzi nie może przekraczać wartości 10 kV/m. Wszystkie krajowe linie przesyłowe są zatem tak projektowane i wykonywane, że natężenie pola w ich otoczeniu jest mniejsze niż 10 kV/m. Jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie niektórych, w pełni obciążonych linii 400 kV, w okolicach środka przęsła i w wyjątkowo rzadko występujących warunkach pogodowych (upalne lato) natężenie pola zbliża się do poziomu 10 kV/m. W otoczeniu linii napowietrznych 220 i 110 kV natężenia pól są znacznie mniejsze

Na terenie stacji elektroenergetycznych natężenie pola elektrycznego osiąga w niektórych miejscach, dostępnych jedynie dla osób uprawnionych, wartości większe niż 10 kV/m. Natomiast poza terenem stacji pola te są o wiele słabsze, zwykle poniżej 0,2 kV/m. Obszar, znajdujący się poza terenem stacji należy więc uznać za wolny od pola elektrycznego. Jedyne miejsca, w których rejestruje się natężenia pól przekraczające 0,2 kV/m, to obszary położone pod liniami napowietrznymi 400, 220 i 110 kV wprowadzanymi na teren stacji elektroenergetycznej.

Wykonywane badania doświadczalne w polach elektrycznych i magnetycznych o najwyższych natężeniach, jakie spotyka się w otoczeniu linii napowietrznych nigdy nie wywołały w takich warunkach jakichkolwiek trwałych zmian w organizmach żywych, w tym pogorszeniu stanu zdrowia ludzi, nawet w przypadku długotrwałego przebywania w polu elektromagnetycznym. Większość specjalistów z tego zakresu uważa zatem, że pola elektryczne i magnetyczne o częstotliwości 50 Hz i natężeniach, które występują w otoczeniu linii napowietrznych najwyższych napięć 220 – 400 kV oraz stacji elektroenergetycznych, nie stanowią żadnego zagrożenia dla otoczenia i dla ludności

3.3. Potencjalne zmiany w środowisku w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Środowisko przyrodnicze na obszarze opracowania stale ulega przeobrażeniom funkcjonalno- strukturalnym w związku z rozwojem gospodarczym gminy Hażlach i nowo powstającymi obiektami produkcyjno-usługowymi w najbliższym otoczeniu przedmiotowego terenu.

Zaniechanie realizacji ustaleń studium pociągnie za sobą skutki mogące wywrzeć negatywny wpływ na zachowania systemu istniejących korytarzy ekologicznych, których uwzględnienie w dokumentach strategicznych, jakim jest studium, zobowiązuje do implementacji w aktach prawa miejscowego, jakim są m.in. plany miejscowe. Na terenach leśnych ustalenia studium wprowadzają zakaz zabudowy z wyjątkiem obiektów związanych z produkcją i obsługą gospodarki leśnej, a także obowiązek przestrzegania zakazów i nakazów wynikających z przepisów odrębnych. Zakazem zabudowy objęto również tereny korytarzy ekologicznych, oznaczonych na rysunku studium symbolem ZE. Zapisy studium regulują także zasady zagospodarowania w sąsiedztwie rzeki Olzy, zabraniając w odległości 1,5m od linii brzegowej powierzchniowych wód stawiania ogrodzeń. Wprowadzone zostały także ograniczenia w zabudowie - w odległości 5m od górnej krawędzi koryta nie powinno się lokalizować nowej zabudowy w celu umożliwienia administratorowi cieku wodnego prowadzenia prac remontowo-administracyjnych. Przy ciekach należy zapewnić pas terenu szerokości co najmniej 2,5m w celu prowadzenia konserwacji urządzeń melioracyjnych sprzętem mechanicznym.

Powyższe zapisy pozwalają na ograniczanie niekorzystnych oddziaływań na zasadnicze elementy lokalnej struktury korytarzy ekologicznych, zachowując je w dotychczasowym stanie użytkowania. Ograniczenia w zabudowie w zakresie wód powierzchniowych zapobiegają zanieczyszczeniu wód.

Zaniechanie realizacji zapisów studium może skutkować rozwojem zabudowy rozproszonej, niekorzystnie wpływającej na uwarunkowania krajobrazowe, jak i jakość środowiska, szczególnie ze względu na utrudnienia w uzbrojeniu terenów oddalonych od istniejącej zabudowy.

Przyjmuje się, że zaniechanie realizacji zapisów studium może pociągnąć za sobą niekorzystne zmiany i procesy w środowisku i przyrodzie.

4. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARZACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Realizacja zapisów studium przyniesie ze sobą określony typ zagospodarowania i związane z nim przekształcenia. Do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko kwalifikują się funkcje zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy związanej z usługami sportu oraz turystyki. A także produkcyjnej wraz z niezbędną infrastrukturą, liczącą min. 4 ha na terenach nie objętych obszarową formą ochrony przyrody. Zabudowa związana z funkcjami produkcyjnymi należy do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko dla terenów o Pierzchni 1 ha poza obszarami objętymi ochroną. Klasyfikacja poszczególnych form zagospodarowania terenu opiera się na zapisach *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2010r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397)*. Realizacja konkretnych inwestycji dla w/w funkcji może zostać obwarowana w drodze postanowienia obowiązkiem przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Na terenach wyżej wskazanych kierunków zagospodarowania nie występują obszary chronione. Są to tereny dotychczas użytkowane rolniczo, bądź nieużytki, sąsiadujące z istniejącą zabudową mieszkaniową, czy usługową, przekształcone antropogenicznie z uwagi na przejawiające się presje ze strony istniejącego zagospodarowania. Na terenach nowo wyznaczonych funkcji, dotychczas niezagospodarowanych nie występują elementy strukturalne korytarzy ekologicznych, za wyjątkiem zieleni śródpolnej. Jedynie tereny usług sportu i turystyki wyznaczone zostały na istniejących terenach łąkowych wzdłuż rzeki Olzy, pełniące funkcje korytarza ekologicznego i stanowiące funkcjonalnie w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki strefę ekotonową. Występują tu niewielkie zbiorniki wodne, stanowiące fragmenty starorzeczy o wysokiej wartości przyrodniczej w kontekście kształtowania bioróżnorodności. Ustalenia studium postzstulują rozwój funkcji sportowo-rekreacyjnej uzupełniającej program usług obsługujących mieszkańców wsi Brzezówka i Pogwizdów oraz dużego kompleksu rekreacyjno-turystycznej na terenach wsi Pogwizdów pomiędzy drogą wojewódzką nr 937 a rzeką Olzą wykorzystujący istniejące zbiorniki wód powierzchniowych, łąk, lasów i zadrzewień. Zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju należy promować inwestycje sportowe i turystyczne oparte na koncepcji ekorozwoju, harmonijnie wpisane w struktury przyrodnicze, gospodarcze oraz społeczne regionu. Ekologiczny rozwój turystyki powinien być nastawiony na budowę małych ośrodków dla turystów poszukujących spokoju i odosobnienia oraz kontaktu z naturą. Tak przyjęty kierunek, zgodny z ideą ekorozwoju, zakłada unikanie degradacji walorów przyrodniczych.

Na terenach wyznaczonych funkcji produkcji istnieje już zabudowa (tereny na zachód od Łysej oraz Wierzbina). Istniejące tereny produkcyjne oraz tereny poeksploatacyjne (zrekułtywowana hałda pogórnicza) umożliwiają na terenie zmiany studium dalszy rozwój funkcji produkcyjnej i przemysłowej.

Realizacja obiektów o funkcjach usługowych i produkcyjnych wiąże się z dość wysokim wskaźnikiem intensywności zabudowy, a co za tym idzie- utwardzeniem części terenów. Ponadto przewiduje się wzrost zapotrzebowania na media, wzrost produkcji ścieków i odpadów, pojawienie się nowych źródeł emisji drgań i hałasu. O charakterze oddziaływania poszczególnych funkcji będzie również decydowała odległość od cennych przyrodniczo obszarów, np. od kompleksów leśnych.

5. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Zasadniczym problem w przedmiocie ochrony środowiska na obszarze objętym ustaleniami studium są występujące zjawiska osuwania się mas ziemnych, tzw. osuwiska, które w świetle przepisów ustawy *Prawo ochrony środowiska (art. 72, ust.3)* osuwisko winno zostać określone, jako teren zdegradowany, który przed

zabudową powinien zostać poddany procesowi rekultywacji. Obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych powinny być w szczególności określone w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego (art. 10 ust. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz.717 z późn. zm.).

Występowanie problematyki ruchów masowych rodzi obowiązek wypełniania obowiązków wynikających z odpowiednich ustaw i rozporządzeń. przez władze lokalne w tym przedmiocie. Celem wspomaganie starostów w skutecznym wypełnianiu obowiązków nałożonych na nich przez rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie informacji dotyczących ruchów masowych ziemi (Dz. U. Nr 121 poz. 840), tj. w zakresie dostarczania im właściwych i pełnych danych do skutecznego zarządzania ryzykiem osuwiskowym, został opracowany przez Państwowy Instytut Geologiczny na zlecenie Ministra Środowiska projekt o nazwie System osłony przeciwosuwiskowej SOPO.

System Osłony Przeciwosuwiskowej jest Projektem o znaczeniu ogólnopaństwowym, który będzie realizowany w trzech etapach. Jego podstawowym celem jest rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie w skali 1 : 10 000 wszystkich osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce oraz założenie systemu monitoringu wglębnego i powierzchniowego na 100 wybranych osuwiskach.

Ruchy masowe ziemi są jednymi z najbardziej rozpowszechnionych zjawisk powodujących katastrofy naturalne. Obejmują one różne procesy i zjawiska, których wspólną cechą jest niszczenie struktury skał i gruntu objawiające się jego wyraźnym przemieszczeniem i deformacją pod wpływem siły ciężkości . Osuwanie następuje nagle i niespodziewanie, albo jest poprzedzone pewnymi objawami, jak rysy, pęknięcia i szczeliny, otwierające się na granicy obszaru oderwania. Częstym zjawiskiem jest odnawianie się osuwisk na tych samych obszarach.

W warunkach polskich trzy czynniki przyczyniają się głównie do powstawania osuwisk. Są to: budowa geologiczna i rzeźba terenu, intensywne i/lub długotrwałe opady atmosferyczne oraz działalność człowieka (prowadząca m.in. do rozcinania i podcinania stoków oraz nadmiernego obciążenia stoku przez wznoszone obiekty budowlane). Czynnikiem sprzyjającym uruchamianiu procesów osuwiskowych wskutek działalności człowieka są również wibracje powodowane przez prace ziemne i ruch pojazdów oraz eksploatacja zasobów kopalin, mająca miejsce na obszarze opracowania. Osuwiska powodują degradację objętych nimi terenów i zniszczenie posadowionych na ich obszarze obiektów budowlanych oraz infrastruktury (sieć drogowa, kanalizacyjna, linie telekomunikacyjne, elektryczne, gazociągi). Na terenach rolnych zniszczeniu ulegają uprawy i niekiedy przywrócenia wymaga funkcja rolna tego obszaru. Zniszczenia w drzewostanie powodują osuwiska występujące na obszarach leśnych. Problem ten dotyczy terenów leśnych na obszarze opracowania, granice występowania osuwisk oznaczone zostały na rysunku studium i prognozy. Wykonanie rzetelnych badań geologiczno-inżynierskich może mieć decydujące znaczenie dla podjęcia przez władze gminy decyzji o nieraz bardzo kosztownych działaniach mających na celu przeciwdziałanie osuwiskom lub likwidację ich skutków. Podjęcie strategicznych decyzji dotyczących prowadzenia odpowiednich działań naprawczych przez władze gminy powinno być poprzedzone szeroko zakrojonymi badaniami geologicznymi. Sporządzenie dokumentacji (wyników badań geologiczno-inżynierskich) jest podstawą do decyzji o wykonaniu trwałego stabilizowania terenu i do złożenia wniosku o wydanie pozwolenia na budowę dla odbudowywanego obiektu budowlanego na obszarze, na którym nastąpiło ich zniszczenie lub uszkodzenie w wyniku osunięcia ziemi .

Wszystkie budynki mieszkalne, mieszkalno-gospodarcze i gospodarcze znajdujące się w obrębie osuwiska powinny zostać objęte obserwacyjnym monitoringiem budowlanym. Cały obszar wyznaczonego osuwiska oraz bezpośrednio przylegający teren (szczególnie w górnej części stoku) w planie zagospodarowania przestrzennego powinien być wyłączony z zabudowy ogólnej, a szczególnie mieszkalnej.

Na terenach udokumentowanych osuwisk oraz terenach zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych obowiązują w studium ograniczenia w zagospodarowaniu zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi. Drugim zidentyfikowanym problemem jest jakość klimatu akustycznego wzdłuż dróg o bardziej intensywnym ruchu, dotyczy to dróg powiatowych, wojewódzkiej nr 937 i zabudowy mieszkaniowej, lokalizowanej wzdłuż szlaków komunikacyjnych. Dotychczas nie były przeprowadzone pomiary natężenia hałasu na obszarze opracowania, celem stwierdzenia przekroczenia standardów akustycznych. Rozwój nowej zabudowy usługowej, mieszkaniowej związany będzie z intensyfikacją ruchu kołowego, a tym samym z ryzykiem

powstawania uciążliwości związanych z hałasem, dla których może okazać się konieczne działań zapobiegających i minimalizujących niekorzystne oddziaływania.

Urbanizacja oraz rozwój funkcji usług i produkcji na obszarze opracowania będzie się wiązać z powstawaniem nowych źródeł hałasu, którego emisja i związane z nią uciążliwości może być skutecznie ograniczana poprzez zastosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT), wykonanie nasadzeń pasów zieleni izolacyjnej, wysokiej, bądź mieszanej. Docelowo wykonaniem ekranów akustycznych.

6. PRAWNE FORMY OCHRONY PRZYRODY

Na obszarze będącym przedmiotem opracowania nie występują obszary chronione w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.), jest to duży powierzchniowo Obszar Specjalnej Ochrony ptaków Natura 2000 „Dolina Górnej Wisły” PLB240001 .

W Pogwizdowie istnieją dwa pomniki przyrody :

- **Lipa drobnolistna** - (*Tilia cordata*) - rosnąca się na wysokości 2 m na dwa główne przewodniki, stan zdrowotny dobry. Status pomnika przyrody została nadany Rozporządzeniem Nr 31/2005 Wojewody śląskiego z dnia 15 lipca 2005r. (Dz. Urz. Woj. Śl. z dnia 06.08.2005r. Nr 88, poz. 2438, nr rej. 106. Rośnie przy skrzyżowaniu ul. Ogrodowej z ul. Katowicką. Nadzór nad pomnikiem sprawuje Wojewódzki Konserwator Przyrody,
-
- **Dąb szypułkowy** - (*Quercus robur*) - okazałe, o dużej wartości krajobrazowej. Status pomnika przyrody została nadany Uchwałą nr XXXII/270/05 Rady Gminy Hażlach z dnia 28 grudnia 2005r. (Dz. Urz. Woj. Śl. z dnia 20.12.2006r. Nr 16 poz. 534). Rośnie przy ul. Cieszyńskiej, przed skrzyżowaniem z ul. Myśliwską. Nadzór nad pomnikiem sprawuje Wojewódzki Konserwator Przyrody.

6.1 Pozostałe elementy środowiska podlegające ochronie

Lasy

Wszystkie lasy na terenie gminy Hażlach są lasami ochronnymi. Lasy Skarbu Państwa pozostające w zarządzie Nadleśnictwa Ustroń wchodzi w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego - Lasy Beskidu Śląskiego. Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Beskidu Śląskiego”, powstały jako jeden z dziewiętnastu obecnie funkcjonujących w Polsce, został powołany do życia Zarządzeniem nr 30 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 19.12.1994r. Obejmuje swym zasięgiem cztery nadleśnictwa - wg stanu na 31.12.2009r. : Bielsko - o pow. 10 225 ha; Ustroń – o pow. 11 531 ha; Węgierską Górkę – o pow. 9 366 ha i Wisła – o pow. 8 718 ha.

Podstawowymi celami utworzenia LKP „Lasy Beskidu Śląskiego” są:

- Wszechstronne rozpoznanie stanu biocenz górskich oraz dynamiki zachodzących w nich zmian;
- Trwałe zachowanie lub odtwarzanie naturalnych walorów lasów *górskich*;
- Łączenie trwałej gospodarki leśnej z aktywną ochroną przyrody;
- Promowanie wielofunkcyjnej oraz zrównoważonej gospodarki leśnej;
- Prowadzenie prac badawczych i doświadczalnictwa leśnego dla wypracowania wniosków możliwych do wykorzystania przede wszystkim w rejonach górskich;
- Prowadzenie szkoleń Służby Leśnej oraz rozwijanie edukacji przyrodniczo-leśnej społeczeństwa.

Poza górskim charakterem jego specyfiką jest silna antropopresja wynikająca z bliskiego sąsiedztwa dużych ośrodków przemysłowych Polski i Czech, silnego oddziaływania szkodliwych emisji przemysłowych, zniekształcenie składów gatunkowych – duży, prawie 68% udział świerka oraz ogólnie obniżona w wyniku działalności zanieczyszczeń przemysłowych, chorób grzybowych i szkodliwych owadów zdrowotność ekosystemów leśnych.

O bogactwie roślin runa leśnego świadczą liczne płaty orlika pospolitego, parzydła leśnego, ciemniźnicy białej, zespoły roślinne z wieloma gatunkami storczykowatych i liliowatych, naparstnicy wielokwiatowej, śnieżyczki przebiśnieg, bluszczu, widłaków goździstego i jałowcowatego, barwinka, kopytnika, marzanki wonnej, pomocnika baldaszkowatego, goryczki trojeściowej i krzyżowej. Paprocie reprezentują m.in. podrzeń żebrowiec, paprotka pospolita i pióropusznik strusi. Z chronionych gatunków drzew i krzewów swoje stanowiska mają cis (w rezerwacie „Zadni Gaj”), kosodrzewina, wawrzynek wilczełyko i kalina koralowa. Całość lasów na terenie LKP ma status lasów ochronnych, wśród których największy udział mają lasy uszkodzone przez przemysł (65%) oraz lasy wodochronne (30%).

„Leśne kompleksy promocyjne” stanowiąc poligon doświadczalny dla wdrożenia programu Polskiej Polityki Kompleksowej Ochrony Zasobów Leśnych są również miejscem prowadzenia wielokierunkowych badań z zakresu leśnictwa. Wyniki tych badań mają m.in.:

- określić, w jakim stopniu możliwe jest samofinansowanie się gospodarki leśnej, opartej na zasadzie ekorozwoju w poszczególnych LKP;
- ocenić wpływ stosowania proekologicznych zasad gospodarki leśnej na stan lasu oraz całość przyrody i środowiska, a także na warunki życia ludności.

Od 1998 roku nadleśnictwa wchodzące w skład LKP „Lasy Beskidu Śląskiego” dysponują opracowaniami „Program ochrony przyrody”, ujmującymi szczegółowo inwentaryzację i waloryzację zasobów leśnych ze swego terenu, stanowiąc integralną część Planu Urządzenia Lasu. Programy te są dokumentami „otwartymi” i aktualizowanymi w miarę powoływania nowych obiektów z wymienionych w ustawie o ochronie przyrody oraz stwierdzania w terenie kolejnych stanowisk roślin i zwierząt chronionych, głównie rzadkich i ginących.

Lokalny system korytarzy ekologicznych

Według informacji i danych zawartych w opracowaniu „ Korytarze ekologiczne w województwie śląskim – koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Etap I” (Parusel J.B, Skowrońska K., Wower A. (red.) 2007 obszar opracowania zlokalizowany jest w granicach wyznaczonego ponadregionalnego korytarza migracji ptaków.

Wyznaczone korytarze ekologiczne funkcjonują dzięki istniejącym strukturalnym, funkcjonalnym i przestrzennym połączeniom pomiędzy poszczególnymi obszarami cennymi przyrodniczo, w tym obszarami chronionymi na mocy przepisów odrębnych.

Układ kompozycyjny struktur tworzących lokalny system korytarzy ekologicznych na obszarze opracowania występuje w formie pasów i płatów kompleksów mniejszych leśnych, lokalnych zadrzewień i terenów łąkowych, uzupełniany strukturalnie mniejszymi enklawami leśnymi. Główną oś szlaków migracyjnych na obszarze opracowania pełni rzeka Olza wraz z pobliskimi terenami zieleni.

6.2 Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Na terenie wsi Brzezówka i Pogwizdów znajduje się szereg obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz do gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków. Są to:

obręb Brzezówka:

- 1) cmentarz rzymsko-katolicki, założony w 1914 r.

obręb Pogwizdów:

- 1) kościół św. Jana Nepomucena z 1817 r., nr rej. A-311/78;
- 2) plebania, mur ok. poł. XIX w.;
- 3) budynek dawnej poczty, mur. ok. 1920 r. obecnie mieszkalny;
- 4) zabudowania gospodarskie nr 1, cz, dworu, ul. Dworska 4 i 6, mur., XIX w.;

- 5) obora przy nr 1, ul. Dworska 4 i 6, mur., ok. 1930 r.;
- 6) budynek Domu Ludowego, mur., ok. 1930 r.;
- 7) budynek mieszkalny nr 77, ul. Katowicka 5, mur., ok. 1920 r.;
- 8) budynek gospody koło nr 103, ul. Brzozowa 19, mur., pocz. XX w.;
- 9) krzyż przydrożny, kamienny, 1915 r.;
- 10) cmentarz katolicki przykościelny, zał. na pocz. XX w.

Wymienione zabytki architektury i budownictwa objęte są wszelkimi rygorami prawnymi wynikającymi z przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.).

Na terenie wsi Brzezówka i Pogwizdów znajduje się 6 stanowisk archeologicznych:

obręb Brzezówka:

- 2) skarb monet, ok. nowożytny, Nr KESA 107443, nr stanowiska w miejscowości 1;
- 3) ślad osadnictwa, ok. nowożytny, Nr KESA 1074424, nr stanowiska w miejscowości 2;
- 4) ślad osadnictwa, ok. nowożytny, Nr KESA 1074425, nr stanowiska w miejscowości 3;

obręb Pogwizdów:

- 1) osada, kultura ceramiki wstęgowej i wczesne średniowiecze, Nr KESA 108431, nr stanowiska w miejscowości 1;
- 2) ślad osadnictwa, ok. nowożytny, nr KESA 107431, nr stanowiska w miejscowości 2;
- 3) ślad osadnictwa, ok. nowożytny, nr KESA 107432, nr stanowiska w miejscowości 3;
- 4) ślad osadnictwa, ok. nowożytny, nr KESA 108432, nr stanowiska w miejscowości 4;
- 5) osada, średniowiecze, Nr KESA 108433, nr stanowiska w miejscowości 5;
- 6) gródek stożkowaty, Nr KESA 108434, nr stanowiska w miejscowości 6;
- 7) ślad osadnictwa, średniowiecze/ok. nowożytny, Nr KESA 107438, nr stanowiska w miejscowości

Dla stanowisk archeologicznych obowiązuje ochrona zabytków archeologicznych oraz wymóg przeprowadzenia ratowniczych badań archeologicznych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 ze zm.).

Wyznacza się w studium strefę ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych o promieniu 40 m (licząc od centrum stanowiska), w której wszelkie prace budowlane oraz zamierzenia inwestycyjne takie jak melioracje, gazyfikacje, prace wodno-kanalizacyjne, energetyczne oraz teletechniczne należy prowadzić pod nadzorem archeologicznym, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 ze zm.).

6.3 Obszary proponowane do objęcia ochroną

Na obszarze opracowania nie proponuje się ustanowienia nowych form ochrony przyrody.

6.4 Zagrożenia obszarów o dużych walorach przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000

Przez obszar opracowania nie przebiegają granice obszarów chronionych. Największe wartości przyrodnicze prezentowane są przez siedliska hydrogeniczne rzeki Olzy, a także elementy strukturalne lokalnego systemu korytarzy ekologicznych, w postaci pasów łąk, zadrzewień, zieleni śródpolnej i mniejszych kompleksów leśnych.

Potencjalnym zagrożeniem dla funkcjonowania w/w siedlisk jest niekontrolowana zabudowa, mogąca naruszyć strukturę i funkcję korytarzy ekologicznych, a także wprowadzanie barier na szlakach migracji.

W kontekście zapisów ocenianego studium należy wskazać, że ryzyko zagrożeń zostaje minimalizowane poprzez postulowanie zakazu zabudowy na tych terenach i ograniczeniach w zabudowie. Ponadto dopuszczenie zalesienia na glebach o niższych klasach bonitacyjnych może korzystnie wpłynąć na uzupełnianie struktury korytarzy, na która często składają się izolowane enklawy leśne.

7. ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Projekt studium uwzględnia cele ochrony środowiska zawarte w wielu dokumentach strategicznych opracowanych na szczeblu krajowym i regionalnym, a także zawarte w dyrektywach UE. Integracja z Unią wyznaczyła zupełnie nowe ramy dla rozwoju regionalnego. Dlatego projekt studium wyznacza nowe pole działań między innymi dla ochrony i kształtowania środowiska oraz jego zasobów, środowiska kulturowego oraz tożsamości narodowej i regionalnej.

Głównym dokumentem w zakresie ochrony środowiska ustanowionym przez Polskę jest *Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016* który określa kierunki polityki ekologicznej kraju. Dokument ten wyznacza ramy strategicznej polityki wspólnotowej na okres 4 lat z perspektywą na następne 4 lata. Polska przystępując do Unii Europejskiej zobowiązała się do spełnienia postanowień Traktatu Akcesyjnego, między innymi do sporządzenia omawianego dokumentu.

Dokument ten określa priorytetowe pola działań w zakresie ochrony środowiska, co pozwala na skuteczną odpowiedź zarówno na wyzwania stawiane w wymiarze całej Ziemi, jak i na określone problemy napotkane na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym czy lokalnym. Do głównych priorytetów w okresie funkcjonowania programu zaliczono następujące zagadnienia: zmiana klimatu, przyroda i zróżnicowanie biologiczne, środowisko naturalne, zdrowie i jakość życia, zasoby naturalne i odpady. Polityka ochrony środowiska Unii Europejskiej jest jedną z polityk wspólnotowych o najszerszym zasięgu. Jej zakres obejmuje wszystkie dziedziny życia społeczno – gospodarczego. Określa główne priorytety oraz zaplanowane działania w dziedzinie ochrony środowiska, o czym mówią w/w strategia i działania UE. Dokumenty regionalne odnoszące się do ochrony środowiska w województwie wielkopolskim w szerokim zakresie nawiązują do ustaleń środowiskowych zawartych zarówno w opracowaniach krajowych i międzynarodowych. Kluczową zasadą polityki Samorządu Województwa jest zasada zrównoważonego rozwoju.

Dokumentami rangi międzynarodowej o charakterze przestrzennym, stanowiącym podstawę do formułowania celów ochrony środowiska w programach krajowych są konwencje międzynarodowe, przyjęte przez stronę polską, m.in.:

- Konwencja Berneńska o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych z 1979 r.,
- Konwencja Ramsarska o obszarach wodno – błotnych z 1971 r. (ze zmianami),
- Konwencja Genewska w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 1979 r. wraz z II protokołem siarkowym z 1994 r. (Oslo),
- Konwencja ONZ o ochronie różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro, 1992 r.,
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Rio de Janeiro – 1992 r.,
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Kioto – 1997 r. wraz z Protokołem.,
- Protokół Montrealski w sprawie substancji zubażających warstwę ozonową z 1987 r. wraz z poprawkami londyńskimi (1990 r.), wiedeńskimi (1992 r.),
- Europejska Konwencja Krajobrazowa, sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000r.
- Ponadto projekt studium uwzględnia zapisy dokumentów strategicznych o randze krajowej. Są to między innymi:
- Krajowy Program Zwiększania Lesistości, który jest instrumentem polityki leśnej w zakresie kształtowania przestrzeni przyrodniczej kraju,
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami określa zakres działania niezbędny do zaplanowania zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju, w sposób zapewniający ochronę środowiska z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości technicznych i organizacyjnych.
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych jest programem inwestycji rozbudowy systemów oczyszczalni ścieków w sektorze komunalnym. Program pozwoli na wyeliminowanie nieoczyszczonych ścieków (pochodzących ze źródeł miejskich i aglomeracji) z wód

powierzchniowych. Dokument dotyczy także poprawy jakości wód powierzchniowych, będących potencjalnym źródłem poboru dla ujęć komunalnych.

Ustanowione na poziomach międzynarodowym i krajowym cele polityki ekologicznej znalazły swoje odzwierciedlenie w opracowanych na poziomie regionalnym i lokalnym dokumentach strategicznych, takich jak programy ochrony środowiska czy plany gospodarki odpadami, stanowiących materiały wyjściowe do formułowania zapisów studium.

8. POTENCJALNY WPŁYW REALIZACJI USTALEŃ UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA ŚRODOWISKO

Realizacja ustaleń studium przyniesie ze sobą określony typ zagospodarowania i związane z nim przekształcenia. Na podstawie wykonanej identyfikacji typów oddziaływań na środowisko przyrodnicze dokonano waloryzacji jednostek urbanistycznych w zależności od elementów środowiska, na które będzie oddziaływać ich zagospodarowanie.

Przy ocenie wpływu realizacji ustaleń zmiany studium na elementy środowiska posłużono się następującymi kryteriami dotyczącymi:

- charakteru zmian (bardzo korzystne, korzystne, niekorzystne, niepożądane, bez znaczenia),
- intensywności przekształceń (nieistotne, nieznaczne, zauważalne, duże, zupełne),
- bezpośredniości oddziaływania (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane),
- okresu trwania oddziaływania (stałe, okresowe, epizodyczne, przejściowe),
- zasięgu oddziaływania (miejscowe, lokalne, ponadlokalne, regionalne, ponadregionalne),
- trwałości przekształceń (nieodwracalne, częściowo odwracalne, odwracalne, możliwe do rewaloryzacji).

8.1 Różnorodność biologiczna

Obszar opracowania zlokalizowany jest w dolnie rzeki Olzy. Doliny rzeczne pełnią szczególną rolę w zachowaniu różnorodności biologicznej. Zarówno warunki morfologiczne, glebowe i wodne, a także duża zmienność w czasie i przestrzeni powodowana dynamiką procesów hydromorfologicznych, warunkują istnienie mozaiki siedlisk różnorodnych gatunków fauny. Istotą doliny rzecznej jest stan dynamicznej równowagi kształtowany przede wszystkim przez dynamiczny reżim przepływów.

Tereny o największej bioróżnorodności zlokalizowane są w zachodniej części obszaru opracowania i związane są przepływającą w tej części rzeką Olzą.

Ochrona ekosystemów rzecznych powinna zatem polegać na zapewnieniu swobodnego kształtowania koryta cieków przez naturalne procesy hydromorfologiczne, uwarunkowane dynamicznym reżimem przepływów. Doliny stanowią wartościowe i uniwersalne korytarze ekologiczne, jako naturalne, liniowe elementy struktury przyrodniczej danego obszaru stanowią drogi migracji ryb jedno- i dwuśrodowiskowych (korytarze ichtiologiczne), płazów i gadów (korytarze herpetologiczne), ptaków (korytarze ornitologiczne) czy ssaków (korytarze teriologiczne). Ustalenia studium nie wprowadzają zapisów mogących naruszyć reżim hydrologiczny i pozostałe procesy hydrologiczne istniejących cieków, które mogłyby naruszyć równowagę ekologiczną siedlisk hydrogeniczych.

Dopuszcza się funkcjonowanie i budowę obiektów i urządzeń zlokalizowanych na terenach leśnych na podstawie przepisów odrębnych. Tereny zalesione mogą być również wykorzystywane w celach turystycznych i wypoczynkowych. Dopuszcza się przeznaczanie pod zalesienie gruntów rolnych nie wykazanych w studium pod zalesienie, pod warunkiem nie kolidowania z projektowanym i istniejącymi sieciami i urządzeniami infrastruktury technicznej i drogowej. Preferuje się przeznaczanie pod zalesienie dodatkowo areałów V i VI klasy bonitacyjnej. Zalesianie gleb najslabszych klas wzbogaci strukturę

przrodniczą lokalnych korytarzy ekologicznych. Ustalenia studium wprowadzają również zakaz zabudowy na terenach leśnych, co zabezpiecza strukturę i funkcjonowanie ekosystemów leśnych.

Istniejące korytarze ekologiczne zostały również oznaczone w studium jako tereny zielone, na których również wprowadzono zakaz zabudowy, za wyjątkiem lokalizacji urządzeń sportowo-rekreacyjnych, które nie będą wymagały zmiany sposobu użytkowania terenu.

Ważną i główną rolę w procesie kształtowania bioróżnorodności pełni rzeka Olza wraz z siedliskami hydrogenicznymi, także występując na obszarze opracowania zbiorniki wodne, stanowiące fragmenty starorzeczy. Dla terenów wód powierzchniowych obowiązuje zakaz stawiania ogrodzeń w odległości 1,5m od linii brzegowej, która funkcjonalnie stanowi element strefy ekotonowej. W odległości 5m od górnej krawędzi koryta nie powinno się lokalizować nowej zabudowy w celu umożliwienia administratorowi cieku wodnego prowadzenia prac remontowo-administracyjnych. Zapis ten ma także znaczenie dla zachowania funkcji i struktury szlaku migracyjnego zwierząt wzdłuż rzeki.

Ustalenia studium postępują rozwój funkcji sportowo-rekreacyjnej uzupełniającej program usług obsługujących mieszkańców wsi Brzezówka i Pogwizdów oraz dużego kompleksu rekreacyjno-turystycznej na terenach wsi Pogwizdów pomiędzy drogą wojewódzką nr 937 a rzeką Olzą wykorzystujący istniejące zbiorniki wód powierzchniowych, łąk, lasów i zadrzewień. Zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju należy promować inwestycje sportowe i turystyczne oparte na koncepcji ekorozwoju, harmonijnie wpisanego w struktury przyrodnicze, gospodarcze oraz społeczne regionu. Ustalenia studium postulują ekologiczny rozwój turystyki, który powinien być nastawiony na budowę małych ośrodków dla turystów poszukujących spokoju i odosobnienia oraz kontaktu z naturą. Tak przyjęty kierunek, zgodny z ideą ekorozwoju, zakłada unikanie degradacji walorów przyrodniczych. Istotną rolę w zagospodarowaniu tych terenów będzie spełniać świadomość ekologiczna turystów, w kształtowaniu której powinny partycypować władze lojalne gminy.

Zachowanie w ustaleniach studium wyznaczonych korytarzy ekologicznych (ZE, ZL, WS) sprzyja kształtowaniu różnorodności biologicznej na obszarze opracowania, zachowując naturalne szlaki migracji gatunków. Według informacji zawartych w opracowaniu „Korytarze ekologiczne w województwie Śląskim – koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Etap I” przez obszar opracowania przebiega ponadregionalny korytarz migracji ptaków „Dolina Górnej Wisły”(Parusel J.B, Skowrońska K., Wower A.,2007). Korytarz ten jest również funkcjonalnie związany z Obszarem Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 „Dolina Górnej Wisły”. W okresie wiosennym i jesiennym mają tu miejsce migracje ptaków, zwłaszcza wodno – błotnych. Część populacji siewkowatych żeruje i przemieszcza się w obrębie oddalonych od obszaru opracowania kompleksów stawów rybnych, w okresie, gdy spuszczana jest woda ze stawów i zostają odsłonięte powierzchnie błot, na których występują bezkręgowce. Tereny użytkowane rolniczo stanowią bazę pokarmową ptaków i innych gatunków.

Nie przewiduje się w związku z realizacją ustaleń studium powstania barier na szlakach migracji, gdyż zostają one zachowane w dotychczasowym sposobie użytkowania, obwarowane zakazami i ograniczeniami zabudowy. Kształtowanie nowej zabudowy koncentruje się wzdłuż istniejących szlaków komunikacyjnych, w sąsiedztwie istniejącej zabudowy.

Ponadto na terenach poszczególnych kierunków zagospodarowania ustala się zachowanie udziału powierzchni biologicznie czynnej oraz określa maksymalną wysokość budynków, ograniczając ryzyko powstania barier w przestrzeni powietrznej na szlaku migracji ptaków. .

Planowany kierunek zagospodarowania i zapisy ograniczające zabudowę na obszarach cennych przyrodniczo, w tym w obrębie korytarzy ekologicznych pozwalają na zachowanie ich ciągłości strukturalnej oraz struktury przestrzennej i funkcjonalnej, a tym samym sprzyjają zachowaniu oraz kształtowaniu lokalnej bioróżnorodności.

8.2 Rośliny i zwierzęta

Zachowaniu siedlisk gatunków roślin i zwierząt sprzyjają zapisy studium wyszczególnione i omówione we wcześniejszym podrozdziale, dotyczące zachowania w dotychczasowym sposobie użytkowania terenów leśnych, korytarzy ekologicznych, a także traktujące o wprowadzonych w studium zakazach zabudowy na tych terenach

Realizacją ustaleń z zakresie prowadzenia wszelkich robót budowlanych, związanych z poszczególnymi funkcjami terenu wiąże się z ingerencją w siedliska życia ptaków oraz płazów.

Przez obszar opracowania przebiega linia elektroenergetyczna o napięciu znamionowym 110 kV, stanowiąca potencjalne zagrożenie dla przelatujących ptaków. Do kolizji ptaków z przewodami wysokiego napięcia dochodzi głównie w warunkach słabej widoczności, o świcie lub zmierzchu, przy zachmurzeniu, opadach albo nocą. Często trasy migracyjne ptaków są prostopadle przecinane przez linie energetyczne, a ofiarami są głównie duże ptaki: pelikany, kormorany, czaple, gęsi, łabędzie, kaczki, mewy, żurawie, perkozy, bociany, rybitwy i kuraki. Porażenia zachodzą w wyniku zwarcia, czyli zetknięcia ciała ptaka z przewodem prądu różnych faz.

Celem ograniczenia ryzyka kolizji, na trasach przelotów ptaków stosuje się specjalne oznakowania przewodów linii elektroenergetycznych, które poprawiając widoczność tych przewodów obniżają ryzyko kolizji ptaków z nimi, np. kolorowe spirale założone na przewody, poprawiające widoczność linii.

Równie istotne jest podjęcie działań w zakresie ochrony ptaków typowo miejskich, związanych z siedliskami ludzkimi. Prace budowlane, a także tynkarskie nie mogą być prowadzone w otoczeniu zajętych przez ptaki gniazd znajdujących się w budynkach w okresie lęgowym, czyli od początku marca do końca sierpnia. Dotyczy to chronionych prawem gatunków (np. jerzyka, wróbla, kawki, jaskółek oknówek i gołębia miejskiego). Niszczenie gniazd i siedlisk tych gatunków, jak również płoszenie ptaków, zagrożone jest karą grzywny lub aresztu (art. 127 pkt. 2 lit. e ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92 z 2004 r., poz. 880, z późniejszymi zmianami)). Jeżeli przeprowadzone inwentaryzacje wykażą obecność ptaków, a podczas prowadzenia prac zostaną zniszczone ich siedliska (np. likwidacja wlotów na stropodach, usunięcie szczelin w ścianach), wówczas należy zwrócić się do odpowiedniego Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o wydanie zgody na zniszczenie siedlisk ptaków chronionych. W ramach działań kompensacyjnych za utracone miejsca gniazdowania zaleca się rozwieszenie skrzynek lęgowych w miejscach, które poprzednio były zajmowane przez ptaki

Ponadto w przypadku realizacji prac budowlanych należy przed ich rozpoczęciem uwzględnić sezonowe szlaki wędrówkowe płazów, które przebiegają w kierunku rozlewisk, cieków wodnych z terenów leśnych w okresie wiosennym i wczesnowiosennym, oraz w kierunku lasów w okresie jesiennym. Dotyczy to wszystkich terenów planowanego zainwestowania, sąsiadującego ze zbiornikami wodnymi i wyznaczonych sąsiedztwie rzeki Olzy.

Roboty ziemne oraz inne roboty związane z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych, prowadzone w pobliżu drzew lub krzewów albo ich zespołów, mogą być wykonywane wyłącznie w sposób nieszkodzący drzewom lub krzewom, nieprzeznaczonych do wycinki. Niszczenie zieleni na skutek nieprawidłowego wykonywania robót ziemnych, niewłaściwego wykorzystania sprzętu mechanicznego, niewłaściwej organizacji placu budowy albo urządzeń technicznych oraz zastosowaniem środków chemicznych w sposób szkodliwy dla roślinności jest niedopuszczalne i przewidziane są w tym przedmiocie administracyjne kary pieniężne, bądź nawet zapisy Kodeksu Karnego.

W przypadku stwierdzenia w wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji występowania gatunków roślin objętych ochroną w miejscu planowanych inwestycji, należy zapewnić możliwość przeniesienia tych gatunków w inne, nie zagrożone miejsca o podobnych warunkach siedliskowych dla tego gatunku.

Nie przewiduje się w związku z realizacją ustaleń studium działań mogących powodować szkody w zakresie zachowania gatunków roślin i zwierząt, pod warunkiem spełnienia wszelkich środków ostrożności w zakresie ochrony przyrody przy prowadzeniu prac budowlanych. Oddziaływanie realizacji ustaleń studium na lokalną faunę będzie mieć charakter lokalny o większej intensywności w fazie realizacji ustaleń na etapie prac budowlanych i mniej intensywniej w fazie eksploatacji. Plan zachowuje wyznaczone pasma korytarzy ekologicznych oraz istniejące kompleksy leśne, a także ciek wodny, jako najważniejsze siedliska życia zwierząt. Nie przewiduje się również wystąpienia oddziaływań skumulowanych, zagrażających faunie i florze obszaru opracowania.

8.3 Wody powierzchniowe i podziemne

Obszar opracowania nie znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych, jednak środowisko gruntowo – wodne wymaga podjęcia działań ze strony realizacji nowych funkcji terenów minimalizujących ryzyko migracji zanieczyszczeń do gruntów i wód podziemnych.

Na terenie Gminy Hażlach funkcjonują dwie mechaniczno–biologiczne oczyszczalnie ścieków: w Pogwizdowie o przepustowości 600 m³/dobę oraz w Hażlachu o przepustowości 170 m³/dobę. Ścieki do

oczyszczalni w Pogwizdowie dopływają z blisko 500 budynków jednorodzinnych oraz osiedla Górniczej Spółdzielni Mieszkaniowej. Na terenie Pogwizdowa i Brzezówki funkcjonuje 29,8 km kanalizacji sanitarnej oraz dwie przepompownie ścieków: na ul. Wierzbowej i ul. Krótkiej. Planuje się rozbudowę systemu kanalizacji sanitarnej w Brzezówce. Uzbrojenie terenów w system odprowadzania ścieków do gminnej oczyszczalni w znacznym stopniu ogranicza ryzyko zanieczyszczenia środowiska gruntowo- wodnego. Większe ryzyko dotyczy terenów nie objętych siecią kanalizacji sanitarnej, zwłaszcza zabudowy rozproszonej, dla której docelowo nieczystości płynne przechowywane są zbiornikach bezodpływowych, których potencjalna nieszczelność wiąże się z ryzykiem zanieczyszczenia wód gruntowych.

Ustalenia studium wyznaczają lokalizację nowej zabudowy głównie wzdłuż istniejących szlaków komunikacyjnych w oparciu o sąsiedztwo istniejącej zabudowy, dzięki czemu podłączenie nowej zabudowy do Socie kanalizacyjnej, a także potencjalna rozbudowa sieci będzie miała uzasadnienie ekonomiczne.

Fragment wsi Pogwizdów znajduje się w strefie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wodami o prawdopodobieństwie przewyższenia $p=1\%$ od rzeki Olzy. W strefie tej ustala się zakaz zabudowy.

Ryzyko zanieczyszczenia wód może wynikać również nieprawidłowo prowadzonej gospodarki odpadami. Odpady komunalne odbierane są od mieszkańców poszczególnych gmin przez podmioty gospodarcze posiadające stosowne pozwolenia i deponowane na składowisku w Jastrzębiu Zdroju i Knurowie. Ustalenia studium wprowadzają obowiązek segregacji odpadów stałych oraz wywóz odpadów na składowisko na podstawie umów cywilno – prawnych zawieranych przez właścicieli posesji, zgodnie z zasadami obowiązującymi w gminie.

Sposób czasowego przechowywania odpadów powinien zabezpieczać odpady przed infiltracją wód opadowych, gdyż powstawanie odcieków stanowi zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego. Szczególnie istotne jest ściśle przestrzeganie zasad gospodarki odpadami na terenach o funkcjach produkcyjnych, w wyniku działalności których mogą powstawać frakcje odpadów niebezpiecznych, wymagających szczególnych warunków magazynowania i przechowywania.

Ustalenia studium przewidują dla terenów produkcji lokalizację składowiska odpadów oraz oczyszczalni ścieków, które będą wymagały podczyszczenia przed wprowadzeniem do gminnego systemu kanalizacji sanitarnej. Place manewrowe i technologiczne należy wyposażyć w urządzenia do separacji substancji ropopochodnych oraz neutralizacji ścieków chemicznie aktywnych, zgodnie z przepisami odrębnymi. Kompleksowe zastosowanie powyższych rozwiązań pozwoli na znaczne ograniczenie ryzyka zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych, a także środowiska glebowego.

Realizacja wyznaczonych w planie funkcji będzie się wiązała ze zmniejszeniem zdolności infiltracyjnej gruntu i zwiększeniem spływu powierzchniowego. Wprowadzenie powierzchni biologicznie czynnej, zieleni urządzonej pozwoli na ograniczenie spływu powierzchniowego i częściową infiltrację wód opadowych w głąb profilu glebowego.

Realizacja ustaleń studium będzie również skutkowałą zwiększonym korzystaniem z zasobów wodnych. Dlatego szczególnie istotne jest przyjęcie oszczędnych rozwiązań technologicznych w obiektach usługowych i produkcyjnych. Wprowadzenie na tereny zabudowane powierzchni biologicznie czynnej i zieleni urządzonej korzystnie wpłynie na ograniczanie spływu powierzchniowego wód i sprzyjać będzie infiltracji wód do gleb, a także ograniczać migrację zanieczyszczeń do gleb i dalej, do wód gruntowych.

Przestrzeganie zasad organizacji placów budowy i zaplecza budowlanego z uwzględnieniem zabezpieczenia środowiska gruntowo-wodnego będzie szczególnie istotne dla ochrony wód przed przedostaniem się zanieczyszczeń, powstających podczas tych prac (np. wycieki paliwa z pojazdów, maszyn i urządzeń obsługujących plac budowy).

Oddziaływanie na środowisko wodne będzie zróżnicowane w zależności od fazy realizacji pozostałych funkcji. Ustalenia studium wyznaczają rezerwy terenów o zróżnicowanych funkcjach, których realizacja będzie przebiegała etapowo. Oddziaływania będą miały charakter zmian krótkotrwałych i lokalnych w trakcie przygotowania gruntu pod budowę, a ich intensywność i częstotliwość zależą będą od odpowiedniej organizacji placu budowy i etapowania realizacji poszczególnych funkcji. Oddziaływania te ustąpią z momentem zakończenia prac, a ryzyko zanieczyszczenia związkami ropopochodnymi będzie miało charakter incydentalny i nie powinno generować szkód w środowisku. Przyjęte w zapisach studium rozwiązania z zakresu infrastruktury technicznej pozwolą na zachowanie i poprawę standardów jakości środowiska.

8.4 Krajobraz

Dominującym komponentem istniejącego na obszarze opracowania krajobrazu są tereny rolnicze, lokalnie urozmaicone terenami kompleksów leśnych, zielenią śródpolną. Wysokie wartości krajobrazowe prezentują tereny w sąsiedztwie rzeki Olzy.

Realizacja ustaleń studium będzie skutkowałą rozwojem struktury osadniczej obrębów Brzezówka i Pogwizdowa, który wprowadzi czynnik antropogeniczny do istniejącej struktury krajobrazowej. Istotne jest, aby nowa zabudowa była realizowana według jednorodnej koncepcji architektoniczno-urbanistycznej.

Funkcja mieszkaniowa na terenie objętym zmianą studium rozwijała się głównie w oparciu o istniejący układ komunikacyjny. Główne tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wykształciły się na terenach wsi Pogwizdów w pasie wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 937 (relacji Cieszyn – Jastrzebie Zdrój). Zabudowa zagrodowa występuje w niewielkim stopniu w ramach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w obrębie wsi Pogwizdów, a głównie we wsi Brzezówka wzdłuż ulic Hażlaskiej, Żniwnej i Dębowej oraz jako zabudowa rozproszona na terenach wykorzystywanych rolniczo. Zakłada się powiększenie terenów mieszkaniowych wynikające z konieczności zaspokojenia istniejących, bieżących potrzeb mieszkaniowych. W studium wyznaczono 2 główne obszary przeznaczone pod nową zabudowę mieszkaniową – powiększenie istniejących terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej obustronnie wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 937 oraz nowy kompleks zabudowy mieszkaniowej na granicy obrębów Brzezówka i Pogwizdów. Planowana zabudowa nie wkracza w otwarte przestrzenie rolnicze i tereny korytarzy ekologicznych, nie narusza w sposób znaczący uwarunkowań krajobrazowych, nie powoduje również dominacji.

Charakter zabudowy usługowej powinien nawiązywać do charakteru sąsiadującej zabudowy mieszkaniowej, za wyjątkiem sytuacji, gdy zespół zabudowy usługowej tworzy wyodrębniony układ, możliwy do rozbudowy, wyróżniający się spośród pozostałej zabudowy układu ruralistycznego.

Nie przewiduje w związku z realizacją ustaleń zmiany studium przekształceń krajobrazu, powodujących jego degradację i naruszenie obcych układów kompozycyjnych i estetycznych.

8.5 Jakość powietrza, klimat akustyczny

Wszelkie prowadzone roboty budowlane w związku z realizacją ustaleń studium będą wywoływać lokalny, tymczasowy i krótkotrwały wzrost stężeń zanieczyszczeń w powietrzu, szczególnie pyłów powstałych podczas przemieszczania mas ziemi oraz gazów emitowanych przez pojazdy obsługujące plac budowy. Zwiększy się również emisja hałasu i powstanie wibracji w związku z pracą urządzeń i maszyn oraz wzmożony transport podczas realizacji budowy. Jednak realizacja ustaleń nie będzie stanowić zagrożenia dla jakości środowiska atmosferycznego, nie powinna powodować uciążliwości, a niekorzystny wpływ prowadzonych robót budowlanych będzie miał charakter tymczasowy i zakończy się wraz z ukończeniem prac budowlanych.

Obsługa komunikacyjna terenów objętych planem odbywać się będzie za pomocą istniejących dróg publicznych przyległych do granic opracowania zmiany studium i istniejących ciągów komunikacyjnych-istniejących poza granicami opracowania, a także za pomocą projektowanych dróg. W ciągu dnia dominować będzie hałas związany z ruchem ciężarowych pojazdów i maszyn budowlanych w fazie realizacji budowy, a także hałas towarzyszący rozładunkowi i załadunkowi materiałów.

Korzystnie ocenia się zapisy określające wymóg dotrzymania standardów akustycznych w obiektach przeznaczonych na stały i czasowy pobyt ludzi.

Mniej korzystnych warunków klimatu akustycznego, łącznie z ryzykiem przekroczenia standardów akustycznych można się spodziewać wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych :

Głównym źródłem hałasu na obszarze opracowania jest hałas komunikacyjny związany z ruchem kołowym na drodze wojewódzkiej nr 937, a także na drogach powiatowych.

W przypadku stwierdzenia znaczących uciążliwości należy rozważyć lokalizację ekranów akustycznych w punktach najbardziej narażonych na ponadnormatywną emisję hałasu.

W niesprzyjających warunkach atmosferycznych możliwe jest okresowe przekroczenie dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza, zwłaszcza w okresie grzewczym. Lokalne kotłownie na gaz, czy węgiel i koks stanowią punktowe emitory dwutlenku węgla, w tym przypadku korzystnie ocenia się rozwiązania zaopatrzenia w ciepło z indywidualnych, niskoemisyjnych i wysokosprawnych źródeł energii oraz paliw

odnawialnych. Stosowanie bezpiecznych technologii i wysokosprawnych urządzeń w obiektach produkcyjnych i usługowych również przyczyni się do znacznego ograniczenia groźnych źródeł emisji szkodliwych związków do atmosfery.

Szczególne znaczenie dla poprawy stanu sanitarnego powietrza atmosferycznego oraz przeciwdziałania niekorzystnym parametrom klimatu akustycznego ma zieleń wysoka i powierzchnia biologicznie czynna, towarzysząca poszczególnym funkcjom terenu. Należy jednak zauważyć, że zieleń urządzona będzie spełniać swoje funkcje ochronne jedynie w okresie wegetacyjnym.

Wskazane jest uzupełnianie i kształtowanie zieleni przydrożnej, zwłaszcza wzdłuż szlaków o większym natężeniu ruchu kołowego, poza terenami objętymi zakazem sadzenia drzew w myśl przepisów odrębnych. Zieleń ta wpływa na tłumienie hałasu zarówno w sposób bezpośredni jak i pośredni. Fale akustyczne rozchodzące się przez teren pokryty roślinnością są rozpraszane i pochłaniane. Najmniejszą zdolnością do tłumienia hałasu odznaczają się płaskie powierzchnie trawiaste (przy trawie o wysokości 10 do 25 cm wynosi 0,02 dB/m) najbardziej skuteczne w tłumieniu hałasu jest zieleń wysoka. \

Oddziaływanie realizacji ustaleń studium na klimat akustyczny i jakość powietrza będzie zróżnicowane w czasie i przestrzeni z uwagi na etapowanie realizacji poszczególnych funkcji terenu. Największe uciążliwości związane z emisją hałasu i zanieczyszczeń do atmosfery wystąpią w fazie realizacji inwestycji, na etapie przygotowania gruntu do budowy, będą mieć charakter oddziaływań okresowych o zasięgu lokalnym i ustąpią wraz z momentem zakończenia prac. Na etapie eksploatacji obiektów produkcyjnych i usługowych uciążliwości związane z hałasem i zanieczyszczeniami powietrza będą minimalizowane poprzez zastosowanie wysokosprawnych urządzeń, maszyn i instalacji, a także technologii odpylających. Czynnikiem minimalizującym skalę oddziaływania na klimat akustyczny i powietrze planowanych funkcji obszaru opracowania będzie również docelowe wykonanie pasów zieleni izolacyjnej wokół zakładów, zieleni urządzonej, a także przestrzeganie przepisów normujących standardy akustyczne.

8.6 Powierzchnia ziemi, gleby

Realizacja ustaleń studium wiąże się z naruszeniem wierzchnich warstw gleby w związku z realizacją prac budowlanych, polegających m.in. na przygotowaniu podłoża do budowy, przygotowaniem utwardzonych nawierzchni terenów obsługi komunikacyjnej oraz niezbędnym wyposażeniem terenu w infrastrukturę techniczną. Realizacja funkcji usług wraz z zabudową mieszkaniową spowoduje wykluczenie gleb z rolniczego użytkowania w związku z planowanym zainwestowaniem oraz z trwałym naruszeniem struktury profilu glebowego w granicach projektowanego zainwestowania.

Poszczególne funkcje terenu, a zwłaszcza tereny zabudowy mieszkaniowej będą wymagały wyłączenia gruntów rolniczych z produkcji rolniczej. Należy jednak podkreślić, że będą to tereny zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy, wyznaczone w studium funkcje terenów nie wkraczają w otwarte przestrzenie rolnicze.

Istotnym problemem występującym na obszarze opracowania, o którym wcześniej wspomiano są ruchy masowe ziemi, tzw. osuwiska. Obejmują one różne procesy i zjawiska, których wspólną cechą jest niszczenie struktury skał i gruntu objawiające się jego wyraźnym przemieszczeniem i deformacją pod wpływem siły ciężkości. Osuwanie następuje nagle i niespodziewanie, albo jest poprzedzone pewnymi objawami, jak rysy, pęknięcia i szczeliny, otwierające się na granicy obszaru oderwania. Częstym zjawiskiem jest odnawianie się osuwisk na tych samych obszarach.

Na obszarze opracowania osuwiska mają miejsce na terenach zielonych (łąki, lasy), jednak sąsiedztwo zabudowy mieszkaniowej w kilku przypadkach stwarza dla mieszkańców zagrożenie. Ustalenia studium w tym zakresie wprowadzają zakaz zabudowy w granicach udokumentowanych osuwisk, wskazanych na rysunku studium, a na terenach zagrożonych ruchami masowymi, obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu zgodnie z przepisami odrębnymi.

W warunkach polskich trzy czynniki przyczyniają się głównie do powstawania osuwisk. Są to: budowa geologiczna i rzeźba terenu, intensywne i/lub długotrwałe opady atmosferyczne oraz działalność człowieka (prowadząca m.in. do rozcinania i podcinania stoków oraz nadmiernego obciążenia stoku przez wznoszone obiekty budowlane). Czynnikiem sprzyjającym uruchamianiu procesów osuwiskowych wskutek działalności człowieka są również wibracje powodowane przez prace ziemne i ruch pojazdów oraz eksploatacja zasobów kopaliny, mająca miejsce na obszarze opracowania.

Korzystnie ocenia się pozostawienie w istniejącym stanie użytkowania tereny rolnicze, koncentrując tereny nowej zabudowy wzdłuż istniejących szlaków komunikacyjnych. Trwała pokrywa roślinną i zabiegi agrotechniczne pozwolą na utrzymanie potencjału produkcyjnego gleb, uzyskanie optymalnej struktury i ogólnej kondycji gleb. Istotne jest stosowanie zabiegów ochronno-pielęgnacyjnych gruntów rolnych, do których m.in. należy stosowanie właściwych metod uprawy ze szczególnym uwzględnieniem płodozmianu, odpowiednie rozplanowanie użytków, ograniczenie chemizacji rolnictwa, nawożenie organiczne niezbędne do zachowania lub odtworzenia właściwych warunków rozwoju organizmów i stosunków wodnych w glebie, ochronę i podnoszenie różnorodności biologicznej obszaru przez wzrost udziału roślinności śródpolnej i urządzonej.

Oddziaływania na gleby, wynikające z realizacji ustaleń studium będą występowały lokalnie, w granicach terenów o planowanym nowym zainwestowaniu. Skala przekształcenia środowiska glebowego będzie zależała od stopnia ingerencji w profil glebowy. Najcenniejsze gleby o wysokim potencjale produkcyjnym pozostają w dotychczasowym, rolniczym użytkowaniu, utrzymując ich dobrą kondycję i ochronę przed czynnikami erodującymi.

8.7 Zabytki, krajobraz kulturowy

Ustalenia studium uwzględniają zachowanie krajobrazu kulturowego wraz z jego zasobami, regulując właściwe zapisy w tym przedmiocie.

Na terenie wsi Brzezówka i Pogwizdów znajduje się szereg obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz do gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków, które objęte są wszelkimi rygorami prawnymi wynikającymi z przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm). Dla stanowisk archeologicznych obowiązuje ochrona zabytków archeologicznych oraz wymóg przeprowadzenia ratowniczych badań archeologicznych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 ze zm.).

Wyznacza się w studium strefę ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych o promieniu 40 m (licząc od centrum stanowiska), w której wszelkie prace budowlane oraz zamierzenia inwestycyjne takie jak melioracje, gazyfikacje, prace wodno-kanalizacyjne, energetyczne oraz teletechniczne należy prowadzić pod nadzorem archeologicznym, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 ze zm.).

Zapisy studium zachowują i pozwalają na kształtowanie krajobrazu kulturowego z uwzględnieniem występujących na obszarze opracowania zabytków.

8.8 Obszary chronione, w tym obszary Natura 2000

Na obszarze będącym przedmiotem opracowania nie występują obszary chronione w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.), jest to duży Obszar Specjalnej Ochrony ptaków Natura 2000 „Dolina Górnej Wisły” PLB240001.

Nie identyfikuje się zagrożenia dla istniejących na obszarze opracowania pomników przyrody – lipa drobnolistna oraz dąb szypułkowy. Wskazuje się na potrzebę monitorowania stanu sanitarnego drzew i ogólnej kondycji zdrowotnej, a także na podejmowanie działań służących ochronie czynnej pomników.

Cenne przyrodniczo obszary zostały uwzględnione w projekcie zmiany studium, jako tereny zieleni ZE-tereny korytarzy ekologicznych, raz tereny leśne – ZL. Ustalenia studium wprowadzają zakaz zabudowy w/w siedlisk, eliminując w ten sposób ryzyko utraty wartości funkcjonalnych, jako korytarzy ekologicznych, a także pozwalają zachować ich integralność i strukturę.

8.9 Oddziaływanie ustaleń studium na zdrowie i warunki życia ludzi

Zapisy ustaleń studium pozwalają na zachowanie proporcji pomiędzy otwartymi terenami zieleni, rolniczymi, a terenami zurbanizowanymi, zachowując harmonię krajobrazu i proporcje, pomiędzy terenami zainwestowanymi, a obszarami pełniącymi funkcje przyrodniczo- ekologiczne. Nie zostają wprowadzone działalności, mogące stanowić zagrożenie dla zdrowia i życia mieszkańców.

Realizacja zapisów studium wpłynie na poprawę warunków zamieszkiwania dzięki wyznaczeniu nowych rezerw mieszkaniowych, a także terenów o funkcjach usług i produkcji. Rozwój gospodarczy wpłynie

korzystnie na współczynnik zatrudnienia i jakość życia. Zrównoważona turystyka ekologiczna, jaka postuluje się w zapisach studium będzie alternatywa prozdrowotnego spędzania wolnego czasu okolicznych mieszkańców, a także wnosi wartość dydaktyczną, w postaci edukacji ekologicznej.

8. 10 Oddziaływanie ustaleń studium na otoczenie

Ustalenia studium, zwłaszcza związane z realizacją funkcji usług wpłyną na poprawę dostępności komunikacyjnej obszaru opracowania, a co za tym idzie – zwiększeniem natężenia ruchu kołowego na pozostałych, sąsiednich obszarach, w związku z wymianą usług i towarów.

Nie przewiduje się jednak ryzyka wystąpienia negatywnych oddziaływań na dalsze otoczenie obszaru opracowania, ani oddziaływań skumulowanych.

Pod względem przyrodniczym należy wskazać na pozytywne oddziaływania w związku z zachowaniem istniejących korytarzy ekologicznych, pozwalającym na ciągłość strukturalno – przestrzenną, obejmującą dalej położone tereny.

9. PROGNOZA ZMIAN ŚRODOWISKA W WYNIKU REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM - PODSUMOWANIE

Przy sporządzaniu prognozy, jako podstawowe założenie przyjęto, że autorzy projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględnili wszystkie aspekty ochrony środowiska. Zapisy ustaleń studium przygotowane zostały w sposób umożliwiający w maksymalnym stopniu ograniczenie oddziaływania przyszłych aktywności na stan środowiska przyrodniczego i zdrowie mieszkańców. Szczegółowe warunki lokalizacji nowych inwestycji muszą być ustalone z uwzględnieniem przepisów szczególnych, dotyczących m.in. ochrony środowiska, co stanowi dodatkowe zabezpieczenie przed potencjalną degradacją środowiska.

Celem otrzymania metodologicznej przejrzystości prognozy oddziaływania ustaleń studium na środowisko dokonano klasyfikacji terenów o określonym w planie przeznaczeniu pod kątem potencjalnych zagrożeń stanu środowiska, mogących wystąpić w wyniku realizacji ustaleń studium. Zaproponowano również działania służące minimalizacji potencjalnych, niekorzystnych oddziaływań.

Przy ocenie wpływu realizacji ustaleń zmiany studium na elementy środowiska posłużono się następującymi kryteriami dotyczącymi:

- charakteru zmian (bardzo korzystne, korzystne, niekorzystne, niepożądane, bez znaczenia),
- intensywności przekształceń (nieistotne, nieznaczne, zauważalne, duże, zupełne),
- bezpośredniości oddziaływania (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane),
- okresu trwania oddziaływania (stałe, okresowe, epizodyczne, przejściowe),
- zasięgu oddziaływania (miejscowe, lokalne, ponadlokalne, regionalne, ponadregionalne),
- trwałości przekształceń (nieodwracalne, częściowo odwracalne, odwracalne, możliwe do rewaloryzacji).

Tabela 3. Prognoza wpływu na środowisko ustaleń studium dla poszczególnych terenów- podsumowanie

Symbol wg rysunku studium	Przedmiot oddziaływań	Rodzaj oddziaływań	Przewidziane działania minimalizujące, zapobiegawcze potencjalnym, niekorzystnym oddziaływaniom
MN MM	Wody podziemne Jakość powietrza Rośliny Zwierzęta Gleby Ludzie	<ul style="list-style-type: none"> Produkcja ścieków i odpadów, Zanieczyszczenia powietrza- tzw. emisja niska, zwłaszcza w okresie grzewczym Poprawa warunków zamieszkiwania, Przekształcenie dotychczasowego sposobu użytkowania na powierzchni większej, niż 4 ha 	<ul style="list-style-type: none"> Przestrzeganie zasad gospodarki odpadami, Przestrzeganie zasad gospodarki wodno-ściekowej, Stosowanie niskoemisyjnych źródeł energii, Kształtowanie zieleni urządzonej wokół zabudowy Uwzględnienie okresu lęgowego ptaków podczas budowy i prac remontowych, modernizacyjnych
U UP UKS US US,UT	Wody podziemne Jakość powietrza Klimat akustyczny Krajobraz Gleby	<ul style="list-style-type: none"> Produkcja ścieków i odpadów Zanieczyszczenia powietrza Emisja hałasu Przekształcenie dotychczasowego sposobu użytkowania na powierzchni większej, niż 4 ha 	<ul style="list-style-type: none"> Przestrzeganie zasad gospodarki odpadami, zwłaszcza na terenach sportu i rekreacji, Przestrzeganie zasad gospodarki wodno-ściekowej, Stosowanie niskoemisyjnych źródeł energii, Kształtowanie zieleni o funkcjach izolacyjnych wokół zakładów, Przestrzeganie standardów akustycznych, Wprowadzanie zieleni urządzonej Uwzględnienie okresu lęgowego ptaków podczas budowy i prac remontowych, modernizacyjnych
P	Wody podziemne Jakość powietrza Klimat akustyczny Krajobraz Gleby	<ul style="list-style-type: none"> Produkcja ścieków i odpadów, w tym ścieków przemysłowych , Zanieczyszczenia powietrza Emisja hałasu Przekształcenie dotychczasowego sposobu użytkowania na powierzchni większej, niż 1ha 	<ul style="list-style-type: none"> Przestrzeganie zasad gospodarki odpadami, Przestrzeganie zasad gospodarki wodno-ściekowej, Stosowanie niskoemisyjnych źródeł energii, Kształtowanie zieleni o funkcjach izolacyjnych wokół zakładów, Przestrzeganie standardów akustycznych, Wprowadzanie zieleni urządzonej o funkcjach izolacyjnych Uwzględnienie okresu lęgowego ptaków podczas budowy i prac remontowych, modernizacyjnych stosowanie najlepszych dostępnych technik w zakresie działalności produkcyjnej
R RU	Gleby Jakość wód Krajobraz	<ul style="list-style-type: none"> Produkcja odpadów organicznych, Zanieczyszczenia wód gruntowych, Spływy powierzchniowe wód 	<ul style="list-style-type: none"> Zrównoważone stosowanie nawozów oraz środków ochrony roślin, Przestrzeganie zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, Przestrzeganie zasad gospodarki odpadami, w tym właściwe przechowywanie odpadów organicznych

<p>WS</p>	<p>Wody powierzchniowe Wody podziemne Zwierzęta Rośliny Ludzie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie roślinności brzegowej, • Kształtowanie bioróżnorodności, • Wysokie wartości krajobrazowe • Ryzyko eutrofizacji wód 	<ul style="list-style-type: none"> • Przestrzeganie zasad gospodarki odpadami, • Przestrzeganie zasad gospodarki wodno-ściekowej, • Kształtowanie obudowy biologicznej zbiornika, • Zakaz niszczenia, wycinki roślinności brzegowej, • Regularna kontrola jakości wód zbiornika, • Przestrzeganie zakazów lokalizowania zabudowy w sąsiedztwie koryta rzeki
<p>ZC</p>	<p>Wody powierzchniowe Wody podziemne Zwierzęta Rośliny Ludzie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zanieczyszczenia gleb , • Zanieczyszczenia wód gruntowych, • Funkcje o znaczeniu kulturowym 	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie zieleni urządzonej, • Przestrzeganie zasad gospodarki odpadami, • Zachowanie strefy ochronnej wokół cmentarza,
<p>ZL ZE</p>	<p>Bioróżnorodność Rośliny Zwierzęta Krajobraz Ludzie Obszary ochronione</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ostoje bioróżnorodności, • Funkcje korytarzy ekologicznych, • Wysokie walory krajobrazu, • Korzystny wpływ na lokalny mikroklimat 	<ul style="list-style-type: none"> • Przestrzeganie zakazów zabudowy, • Przestrzeganie zasad gospodarki leśnej i planu urządzenia lasu, • Zalesianie terenów nieprzydatnych rolniczo – uzupełnianie lokalnej struktury przyrodniczo - ekologicznej
<p>Tereny dróg, w tym drogi wojewódzkie, dojazdowe, lokalne, wewnętrzne.</p>	<p>Klimat akustyczny Jakość powietrza Jakość wód Jakość gleb Ludzie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Spływy powierzchniowe wód zanieczyszczonych związkami ropopochodnymi, • Ryzyko przekroczenia standardów jakości klimatu akustycznego na drogach wojewódzkich, • Większe stężenia zanieczyszczeń powietrza, • Zanieczyszczenia gleb, • Zagrożenie bezpieczeństwa ludzi na drogach 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymywanie dobrego stanu technicznego nawierzchni jezdni, • Kształtowanie roślinności przydrożnej, • Sytuowanie ekranów akustycznych, • Stosowanie progów zwalniających (drowi wewnętrzne, dojazdowe)

10. CHARAKTERYSTYKA ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

W projekcie studium zaproponowano szereg rozwiązań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko.

Niezależnie od ustaleń studium, na obszarze opracowania obowiązują przepisy odrębne, regulujące normy związane z zainwestowaniem terenu i zachowaniem właściwych standardów jakości poszczególnych elementów środowiska. Niniejsza prognoza nie stwierdza znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze.

Projekt studium odnosi się w swoich zapisach do poszczególnych komponentów środowiska, ustalając zapisy, które poprzez wdrożenie skutkować będą łagodzeniem i rekompensatą wpływu inwestycji na środowisko lub będą mieć charakter działań zapobiegawczych.

- rozwiązania uwzględniające uwarunkowania ochrony środowiska,
- rozwiązania uwzględniające ochronę dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- rozwiązania uwzględniające ochronę bioróżnorodności,
- rozwiązania uwzględniające ochronę krajobrazu.

Poniżej zestawiono zapisy studium, które są najbardziej istotne w przedmiocie zachowania i ochrony zasobów i walorów przyrody, w tym lokalnej bioróżnorodności, dotrzymania standardów jakości środowiska, kształtowania krajobrazu i są wyrazem spełniania zasad zrównoważonego rozwoju :

- Dopuszcza się przeznaczanie pod zalesienie gruntów rolnych nie wykazanych w studium pod zalesienie, pod warunkiem nie kolidowania z projektowanym i istniejącymi sieciami i urządzeniami infrastruktury technicznej i drogowej. Preferuje się przeznaczanie pod zalesienie dodatkowo areałów V i VI klasy bonitacyjnej,
- Dla terenów oznaczonych na symbolem ZL - ustala się m.in. zakaz zabudowy, z wyjątkiem obiektów związanych z produkcją i obsługą gospodarki leśnej,
- Dla terenów oznaczonych symbolem WS, w odległości 1,5m od linii brzegowej powierzchniowych wód publicznych zabrania się stawiania ogrodzeń,
- w odległości 5m od górnej krawędzi koryta nie powinno się lokalizować nowej zabudowy w celu umożliwienia administratorowi cieku wodnego prowadzenia prac remontowo-administracyjnych,
- przy ciekach należy zapewnić pas terenu szerokości co najmniej 2,5m w celu prowadzenia konserwacji urządzeń melioracyjnych sprzętem mechanicznym,
- Dla terenów oznaczonych symbolem P – place manewrowe i technologiczne należy wyposażyć w urządzenia do separacji substancji ropopochodnych oraz neutralizacji ścieków chemicznie aktywnych, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- Fragment wsi Pogwizdów znajduje się w strefie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wodami o prawdopodobieństwie przewyższenia $p=1\%$ od rzeki Olzy. W strefie tej ustala się zakaz zabudowy,
- Na terenach udokumentowanych osuwisk oraz terenach zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi,

- Zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju należy promować inwestycje sportowe i turystyczne oparte na koncepcji ekorozwoju, harmonijnie wpisane w struktury przyrodnicze, gospodarcze oraz społeczne regionu. Ekologiczny rozwój turystyki powinien być nastawiony na budowę małych ośrodków dla turystów poszukujących spokoju i odosobnienia oraz kontaktu z naturą. Ten kierunek, zgodny z ideą ekorozwoju, zakłada unikanie degradacji walorów przyrodniczych.

11. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE STUDIUM

Prognoza oddziaływania na środowisko była sporządzana równoległe do projektu zmiany studium. Dla proponowanego projektu studium nie przewidziano alternatywnych rozwiązań w związku z przyjętymi w projekcie optymalnymi rozwiązaniami zgodnymi z zasadami ekorozwoju i z uwzględnieniem priorytetu ochrony środowiska. W studium uwzględniono wszystkie elementy zagospodarowania przestrzennego obszaru, opracowane w następujących działach: rolnictwo, leśnictwo, przemysł, turystyka i rekreacja, mieszkalnictwo, usługi, infrastruktura techniczna i komunikacja. Zwrócono uwagę także na zagadnienia dotyczące ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz ustalono generalne zasady zagospodarowania przestrzennego i układu funkcjonalnego.

Pod względem struktury gospodarczej obszar opracowania zmiany studium można zaliczyć do terenów rolniczo – mieszkaniowych, z czym funkcja rolnicza dominuje w obrębie Brzezówka a funkcja mieszkaniowa w obrębie Pogwizdów. Na terenie znajdują się podstawowe usługi z zakresu handlu, oświaty, administracji, zdrowia, z których korzystają mieszkańcy. Funkcja przemysłowa ma również udział w strukturze funkcjonalnej obszaru ze względu na istniejące zakłady PPG Polifarb Cieszyn, których część znajduje się na nieruchomościach w obrębie wsi Pogwizdów. Na północnym zachodzie obszaru opracowania występują tereny poeksploatacyjne (zrehabilitowana hałda górnicza), na których planowane jest wprowadzenie funkcji przemysłowej, produkcyjnej z możliwością lokalizacji składowiska odpadów.

Zmiana Studium uwzględnia wszystkie uaktualnione dane z zakresu kierunków rozwoju uwarunkowań i kierunków rozwoju poszczególnych funkcji obszaru z uwzględnieniem wartości przyrodniczych, w związków z czym nie przyjmuje się innego do założonego wariantu.

12. METODY ANALIZY REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA

Proponowane metody monitorowania skutków dla środowiska realizacji ustaleń projektu studium

Monitoring to narzędzie do oceny zmian zachodzących w środowisku na przestrzeni czasu, wynikających z realizacji kierunków zagospodarowania przestrzennego. Wybierając wskaźniki do analizy skutków realizacji ustaleń studium należy wziąć pod uwagę dostępność danych które warto poddać ocenie. Jako jednostkę czasu do przeprowadzania analiz proponuje się przyjąć odstęp jednego roku. Wśród dostępnych wskaźników, które będą odpowiadały na pytanie o kierunek zmian (poprawa, pogorszenie stanu środowiska) i ich tempo można wymienić poniższe:

Tabela 5. Proponowana lista wskaźników do monitorowania zmian zachodzących w środowisku na skutek realizacji ustaleń mpzp

	WSKAŹNIK	POŻĄDANE
UŻYTKOWANIE ZIEMI	Powierzchnia terenów zielonych	wzrost / zachowanie
	Udział terenów zurbanizowanych (zabudowanych)	stabilizacja
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	Udział odnawialnych źródeł energii w produkcji energii (za wyjątkiem turbin wiatrowych)	wzrost
	Poziom skanalizowania terenu	zupełne
	Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię ścieków	wzrost
	Dysproporcje między siecią wodociagową a kanalizacyjną	spadek
OCHRONA ŚRODOWISKA	Emisja gazów do atmosfery	spadek
	Ilość ścieków wprowadzanych do odbiornika	spadek
	Jakość powietrza atmosferycznego, zwłaszcza akustycznego	poprawa
	funkcjonowanie korytarzy systemu ekologicznych	stabilizacja
	zjawisko osuwania się mas ziemnych	stabilizacja/poprawa
	Jakość wód powierzchniowych i podziemnych	stabilizacja/poprawa
	Ilość powstających odpadów komunalnych/przemysłowych	stabilizacja/spadek
	Obszary cenne przyrodniczo	Zachowanie/ uzupełnianie

13. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

W wyniku przeprowadzonej analizy planowanego zainwestowania nie przewiduje się transgranicznego oddziaływania na środowisko wskutek realizacji ustaleń studium. Zasięg wszelkich oddziaływań związanych z realizacją zapisów studium będzie lokalny, nie przekraczający przeważnie granic działki danej funkcji terenu.

14. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Niniejsze opracowanie stanowi prognozę oddziaływania na środowisko zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego obrębów Brzezówka i Pogwizdów gminie Hażlach, pow. Cieszyński, woj. Śląskie,

Sporządzenie prognozy ma na celu dokonanie oceny, czy zapisy projektu studium nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego.

Pod względem przyrodniczym obszar opracowania nie prezentuje złożonej struktury. W strukturze użytkowania dominują tereny rolnicze, a przy szlakach komunikacyjnych zabudowa wsi. Większe walory przyrodnicze

prezentują tereny związane z siedliskami hydrogenicznymi rzeki Olzy, przepływającej po zachodniej stronie obszaru objętego ustaleniami studium, która pełni również istotne funkcje głównego korytarza ekologicznego, który wraz terenami łąk, kompleksów leśnych i zieleni śródpolnej tworzy lokalny system szlaków migracji gatunków. Uwarunkowania gruntowo-wodne, związane z płytkim zaleganiem wód gruntowych w sąsiedztwie rzeki sprzyjają różnicowaniu siedlisk, a tym samym wykazują największą bioróżnorodność.

Wprowadzone do obowiązującego studium strefy ekologiczne - korytarza ekologicznego o znaczeniu lokalnym, są wartością wyłącznie informacyjną, mającą na celu ochronę terenu przed niekontrolowanym zainwestowaniem

Istotnym elementem struktury przyrodniczej wyznaczonych na obszarze opracowania korytarza ekologicznych stanowią lasy, występujące na obszarze opracowania w postaci izolowanych enklaw. Wszystkie lasy na terenie gminy Hażlach są lasami ochronnymi. Mozaikę siedliskową uzupełniają agroekosystemy rolniczych przestrzeni produkcyjnych i występujące na ich obszarze lokalne zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, wchodzące funkcjonalnie i strukturalnie w skład systemu korytarza ekologicznych

W studium uwzględniono wszystkie elementy zagospodarowania przestrzennego obszaru, opracowane w następujących działach: rolnictwo, leśnictwo, przemysł, turystyka i rekreacja, mieszkalnictwo, usługi, infrastruktura techniczna i komunikacja. Zwrócono uwagę także na zagadnienia dotyczące ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz ustalono generalne zasady zagospodarowania przestrzennego i układu funkcjonalnego.

Na podstawie analizy przyjętych ustaleń wyodrębniono funkcje o przewidywanym, potencjalnie znaczącym oddziaływaniu na środowisko. Do przedsięwzięć tych kwalifikują się funkcje zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy związanej z usługami sportu oraz turystyki. A także produkcyjnej wraz z niezbędną infrastrukturą, liczącą min. 4 ha na terenach nie objętych obszarem formą ochrony przyrody. Zabudowa związana z funkcjami produkcyjnymi należy do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko dla terenów o Pierzchni 1 ha poza obszarami objętymi ochroną. Klasyfikacja poszczególnych form zagospodarowania terenu opiera się na zapisach *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2010r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U.Nr 213, poz. 1397)*. Realizacja konkretnych inwestycji dla w/w funkcji może zostać obwarowana w drodze postanowienia obowiązkiem przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. W prognozie zaproponowano szereg działań służących zapobieganiu, ograniczaniu i minimalizacji potencjalnym, niekorzystnym oddziaływaniom. Nie przewiduje się ryzyka wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na zasoby i walory przyrodnicze i środowiskowe obszaru opracowania w związku z realizacją przyjętych w studium ustaleń.

Zidentyfikowano również najistotniejsze w kontekście projektu studium problemy ochrony środowiska i przyrody. Zasadniczym problemem w przedmiocie ochrony środowiska na obszarze objętym ustaleniami studium są występujące zjawiska osuwania się mas ziemnych, tzw. osuwiska, które w świetle przepisów ustawy *Prawo ochrony środowiska (art. 72, ust.3)* osuwisko winno zostać określone, jako teren zdegradowany, który przed zabudową powinien zostać poddany procesowi rekultywacji. Obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych powinny być w szczególności określone w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego (art. 10 ust. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. Nr 80 poz.717 z późn. zm.)). Na terenach istniejących osuwisk, a także terenach zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych ustalenia studium wprowadzają zakaz zabudowy.

Drugim zidentyfikowanym problemem jest jakość klimatu akustycznego wzdłuż dróg o bardziej intensywnym ruchu, dotyczy to dróg powiatowych, wojewódzkiej nr 937 i zabudowy mieszkaniowej, lokalizowanej wzdłuż szlaków komunikacyjnych. Rozwój nowej zabudowy usługowej, mieszkaniowej związany będzie z intensyfikacją ruchu kołowego, a tym samym z ryzykiem powstawania uciążliwości związanych z hałasem, dla których może okazać się konieczne działań zapobiegających i minimalizujących niekorzystne oddziaływania. Urbanizacja oraz rozwój funkcji usług i produkcji na obszarze opracowania będzie się wiązać z powstawaniem nowych źródeł hałasu, którego emisja i związane z nią uciążliwości może być skutecznie ograniczana poprzez zastosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT), wykonanie nasadzeń pasów zieleni izolacyjnej, wysokiej, bądź mieszanej. Docelowo wykonaniem ekranów akustycznych.

Projekt studium zawiera szereg rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, a które zostały zaprezentowane w niniejszym opracowaniu. Dotyczy to szczególnie zakazów

zabudowy na terenach prezentujących wysokie wartości przyrodnicze – lasy, korytarze ekologiczne, linia brzegowa rzeki Olzy.

Wszelkie uciążliwości związane z realizacją przyjętych w studium funkcji będą miały przeważnie charakter zmian okresowych, o zasięgu lokalnym, ograniczającym się do granic działki danego przeznaczenia terenu i ustąpią wraz z momentem zakończenia prac budowlanych. Nie przewiduje się oddziaływań trans granicznych, skumulowanych oraz wykraczających swoim zasięgiem poza obszar opracowania.

Ponadto przyjęte w projekcie studium zapisy, m.in. rozwiązania z zakresu modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej pozwolą na skuteczne zapobieganie, ograniczanie i minimalizowanie niekorzystnych oddziaływań na środowisko, takich, jak emisja hałasu, zanieczyszczeń to atmosfery, powstawanie ścieków i odpadów.

Nie przewiduje się ryzyka wystąpienia zagrożenia zdrowia, lub życia ludzi w związku z realizacją ustaleń studium, ani ryzyka wystąpienia szkody w środowisku.

Istotnym skutkiem realizacji przyjętych kierunków zagospodarowania, będzie poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru opracowania oraz zwiększenie jego atrakcyjności dla potencjalnych inwestorów. Przestrzeganie przyjętych w projekcie studium zasad służących zachowaniu właściwego stanu jakości i zasobów środowiska przy równoległym zachodzącym procesie rozwoju gospodarczego pozwoli na spełnienie przesłanek fundamentalnych zasad zrównoważonego rozwoju.